Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta" ese în fiecare ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése lunĭ 20 franci, pe trei lunĭ 10 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 113.—Anulŭ LIII. Brașovŭ, Duminecă 20 Maiu (1 Iunie) 1890.

Din causa sf. sĕrbătorĭ, ḑiarulŭ nu va apăré până Marțĭ séra.

Brașovŭ, 19 Maiu st. v.

Cu ce inimă va întêmpina Românulŭ asupritŭ aurora ḑilei de mâne, care-i vestesce măréța sĕrbătóre a limbilorŭ?

De când róta sorții a adusŭ la putere pe cei carĭ stăpânescŭ aḑĭ în Ardélŭ, Bănatŭ și Țéra ungurésă, au trecutŭ multe Rosalii, dér spiritulŭ sfântŭ alŭ păcii, alŭ concordiei și alŭ egalei îndreptățirĭ nu s'a mai pogorîtŭ asupra acestorŭ țĕrĭ!

Îndată ce, după întroducerea dualismului, au ajunsŭ la putere contrarii noștri naționalĭ, grija cea mai mare le-a fostŭ de-a ne nimici tóte drepturile politice-naționale. Pentru scopulŭ acesta ei s'au grăbitŭ a decreta contopirea Ardealului cu Țéra unguréscă, a acelui Ardealŭ, a căruia autonomiă făcea cu putință o desvoltare națională de sine stătătóre a Românilorŭ.

P'atuncĭ, la 1869, celŭ mai de frunte ministru ungurescŭ, rĕposatulŭ conte Andrassy, desvoltându-șĭ programa într'o dare de sémă către alegĕtorii sĕi, ḑise, că într'unŭ înțelesŭ órecare, prin legile aduse (la 1868) nu s'a restituitŭ 1848, „pentru că în Transilvania nu mai poruncesce Iancu, ci legea constituțională unguréscă". Și mai adause Andrassy: „1848 nu e restituitŭ, pentru că cestiunea naționalitățilorŭ, pe care atuncĭ începuseră a-o tăia în două cu măciucĭ și cu cóse, o-a resolvat'o legea pe basa echității și a frățietății".

Ér când Românii ardelenĭ îșĭ arătară în fața alegerilorŭ dietale adênca lorŭ nemulțumire cu tóte câte s'au făcutŭ fără a-i întreba și pe ei, fără a ținé sémă de drepturile și de dorințele lorŭ, căpetenia partidei dela putere, Deak, îi mângăia ḑicêndŭ: „Patria are lipsă de pace, ceea ce mai este de făcutŭ sĕ se facă pe cale frățéscă, pe calea înțelegerei cu compatrioții românĭ".

Totŭ atuncĭ foile ungurescĭ în frunte cu organulŭ maiorității „Hazánk" îndemnau pe Românĭ sĕ se împace cu starea schimbată a lucrurilorŭ, sĕ nu mai âmble după drepturĭ naționale, ci sĕ le lase pe séma națiunei maghiare, ér ei sĕ se îndestulécă cu ceea ce li-se concede în legea de naționalitate și în legile bisericescĭ și școlare și sĕ se desvólte pe terêmulŭ culturalŭ, economicŭ și socialŭ, câtŭ numai le va sta în putință.

Aceste erau asigurările și promisiunile contrarilorŭ limbei și ai naționalității nóstre înainte cu douĕḑecĭ de anĭ. Se aflară încă pe vremile acelea mulțĭ în sînulŭ némului nostru, carĭ credeau unorŭ astfelŭ de asigurărĭ și promisiunĭ, dér partea cea mai mare, pățițĭ cum erau, și cunoscătorĭ de firea dușmanului, au ḑisŭ ca Toma, că nu vorŭ crede până ce nu vorŭ pipăi faptele cu degetulŭ. Și din nenorocire evenimentele celorŭ douĕḑecĭ de anĭ din urmă le-au datŭ dreptate.

Iancŭlŭ — cum a ḑisŭ Andrassy — nu mai poruncesce în Ardealŭ și nația sa, pentru care a înfruntatŭ elŭ de atâtea orĭ mórtea la 1848, nu se mai bucură aḑĭ de drepturĭ naționale în patria ei străvechiă; dér óre poruncesce aḑĭ în Ardélŭ legea constituționtlă unguréscă?

Décă ar fi așa, décă legea ar porunci, atuncĭ ea ar trebui înainte de tóte sĕ fiă respectată și dusă în deplinire. Ce vedemŭ însĕ că se întêmplă ḑilnicŭ? Vedemŭ că legea este desprețuită și călcată în picióre chiar de aceia carĭ suntŭ chiămațĭ a-o păzi și a-o apĕra, vedemŭ că cu o trăsătură de pénă miniștrii ungurescĭ rĕstórnă totŭ ce le stă în cale, fără a mai întreba décă legea îi îndreptățesce orĭ nu sĕ lucreze astfelŭ.

În realitate a poruncitŭ și poruncesce în Ardealŭ dela 1868 încóce volnicia și liberulŭ arbitriu alŭ celorŭ dela putere, ura și despotismulŭ de rassă.

Nu măciucile și cósele dela 1848 au tăiatŭ în două cestiunea naționalitățilorŭ, ci nesațiulŭ și intoleranța celorŭ carĭ vorŭ sĕ-o ștérgă de pe fața pământului, ca sĕ nu mai fiă nicĭ pomenire de ea.

Legea, ḑicea Andrassy, a resolvatŭ cestiunea naționalitățilorŭ pe basa echității și a frățietății. Învĕțăceii lui nu s'au gânditŭ însĕ nicĭodată de a aplica legea, ci vĕḑêndu-se ei singurĭ stăpânĭ pe guvernŭ și legislațiune șĭ-au ḑisŭ: sĕ ne facemŭ lucrulŭ mai ușorŭ, sĕ declarămŭ că nu mai esistă cestiune de naționalitate și atuncĭ nu mai avemŭ sĕ ne spargemŭ capulŭ cu echitatea și frățietatea.

Ințeleptulŭ Ungurilorŭ, Deak, ne promitea, că ceea ce mai este de făcutŭ, se va face pe cale frățéscă, în înțelegere cu noi.

S'au făcutŭ multe, prea multe încă dela 1869 încóce, dér feréscă Dumneḑeu pe orĭ-ce poporŭ de frățietatea și înțelegerea, ce-au dovedit'o cei dela putere față cu Românii în rĕstimpulŭ acesta. Nu o dorimŭ nicĭ chiar dușmanilorŭ noștri!

Ni-s'a ḑisŭ sĕ lăsămŭ drepturile și politica națională pe séma națiunei maghiare și sĕ ne vedemŭ de cultura nóstră, de scólele și bisericile nóstre.

Dér óre nu amŭ întêmpinatŭ și întêmpinămŭ noi tocmai pe acestŭ terêmŭ, cele mai marĭ piedecĭ și cea mai cumplită prigonire din partea ocârmuitorilorŭ statului?

Putut'amŭ noi sĕ rĕsuflămŭ măcărŭ o singură clipită liniștițĭ și fără grijă în stăruințele nóstre pentru înaintarea culturei românescĭ?

La 1879 s'a făcutŭ cea dintâiu spărtură în legile dela 1868, carĭ după Andrassy aveau sĕ formeze basa echității și a frățietății. Andrassy trăia pe atuncĭ dér nu s'a opusŭ nicĭ măcarŭ c'unŭ cuvêntŭ mĕsurilorŭ, carĭ aveau de scopŭ de a ne face sclavii limbei maghiare, în paguba instrucțiunei nóstre românescĭ.

La 1883 s'au repetatŭ lovirile îndreptate asupra trunchiului culturei nóstre și cu guvernulŭ a începutŭ sĕ se întrécă și parte mare din societatea maghiară în propaganda de maghiarisare. Au rĕsăritŭ ca ciupercile din pământŭ Kulturegyleturile, dândŭ nou nutrementŭ agitațiunilorŭ șovinistice.

Școlele nóstre au fostŭ și suntŭ împresurate din tóte părțile de acestŭ nenorocitŭ curentŭ, drepturile bisericelorŭ nóstre, carĭ le susținŭ, au fostŭ și suntŭ din ce în ce mai multŭ nesocotite și violate și pe acéstă cale a „echității și a frățietății" ungurescĭ, ajunserămŭ la atentatele în contra gimnasiului din Beiușŭ și a scólelorŭ poporale române dela Nirŭ, în comitatulŭ Sabolciu, ajunserămŭ ḑilele triste ale „Kișdedovurilorŭ", când ni se spune pe față de către foile, carĭ odinióră ne mângăiau, că ne vomŭ puté îngriji în liniște de interesele culturii nóstre, că suntemŭ străinĭ, făr' de nume și fără de drepturĭ în acésta țéră, și că este o adevĕrată grațiă, décă stăpânii dela cârmă ne lasă sĕ mai trăimŭ aicĭ cu limba unguréscă!

Étă icóna ce ni se înfățișéză în ajunulŭ marei sĕrbătorĭ a luminei și a progresului popórelorŭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Istoria violinei lui Ciprianŭ Porumbescu,

fostŭ profesorŭ de musică la Brașovŭ și compositorŭ românŭ, decedatŭ la 1883.

Era în Iunie 1866, mĕ aflamŭ la Stupca ca parochŭ și era fómete: bieții ómenĭ și mai bieții copii umblau leșinațĭ de fóme, căcĭ în ambii anĭ precedențĭ, din causa unei marĭ secete, nu se făcuse pâne mai nimica. Așa era în întrégă Bucovina, însĕ și mai rĕu în părțile ei sudice despre Moldova, în care parte se află și comuna rurală Stupca, căcĭ și Moldova era într'acei anĭ pălită de una și aceeașĭ sórte, ca și Bucovina.

Onóre și bine-cuvêntare memoriei de atuncĭ rĕposatului proprietarŭ alŭ Stupcei, Alecu de Popovicĭ, recte Niculiță, care cu generósa soția sa Elena născută Comtesa Logotheti, aflătóre încă în viéță, deși ale lorŭ ambare deveniseră deșerte în urma nefaștilorŭ doi anĭ posteriorĭ: cumpĕrară pâne, — era corețulŭ de păpușoi patru-spre-ḑece florinĭ — și dĕdură sătenilorŭ sĕracĭ de trei orĭ pe sĕptĕmână, ér copiilorŭ, în tótă ḑiua, masă liberă în curtea lorŭ!

Intr'acelŭ timpŭ de grea nevoe, vĕdŭ într'o ḑi la pórta ogrăḑii mele vre-o câțiva ómenĭ cu femei și copii. Steteau și se uitau spre casa mea; ér unŭ bĕtrânŭ, căruntŭ și gârbovŭ, dintrĕ ei, răḑimatŭ pe o cârjă, dându'șĭ vechia pălăriă unuia din cei mai tinerĭ sĕ i-o țină, intră în ogradă, ținêndŭ în mâna stângă o — violină. Mi-se păru, că e unŭ țiganŭ sărăntocŭ, și ceilalțĭ dela pórtă totŭ așa. Eșii din casă, pricepêndŭ, că vinŭ bieții aceștia la cerșitŭ și cu cuvêntulŭ „poftimŭ!" întinseiu mâna bĕtrânului, sĕ-i dau ceva. „Mulțumescŭ, domnule părinte", rĕspunse moșnégulŭ „dea-țĭ Dumneḑeu mărire și sănĕtate! dér cu atâta, vai, nu mi-i destulŭ (aicĭ arătă cu mâna spre pórtă) și mai multŭ nu potŭ cere și nicĭ n'am cerșitŭ până acum. Of, dér acum a datŭ Dumneḑeu vremĭ grele peste creștinĭ, nu-i câștigŭ nicĭ într'unŭ feliu: ni-i de a nu ne scăpa ḑilele din astă grea cumpĕnă . . ." suspină bietulŭ bĕtrânŭ greu șĭ-apoi continuă: „Mi-au spusŭ scripcarii de aicĭ, că Sânția Ta ai unŭ băétŭ ce cântă în vióră; cumpĕră *acésta* (ridicândŭ vióra spre mine), cumpĕră-o, mĕ rogŭ, că vremile ei s'au trecutŭ — pentru mine, — cum s'a trecutŭ și vremea mea"......... Unŭ suspinŭ lungŭ și adêncŭ urmă acestorŭ cuvinte ale moșnégului; se plecă pe cârjă cu ochii ațintițĭ spre vióră și apoi mai îndreptându-se ceva și ridicându'șĭ ochii pe sub stufósele-i sprîncene cărunte spre mine, ḑise: „Din mână cinstită mĭ-a venitŭ scripca asta, în mână cinstită sĕ ajungă: cumpĕră-o, că-i *de soiu*, e scripcă domnéscă". — „Ședĭ, moșule, colea pe trepte!" ḑiseiu, îi luaiu vióra în mână, mĕ uitai la ea, peptu-i era spartŭ, córde, urechĭ și tarnița 'i lipsiau, întréga violină era, la vedere, numai o vechitură nearătósă; atâta, că era de o fasónă sprintenă și fundulŭ cu gardinele-i de pe împrejurŭ se vedeau atâtŭ de bine sleite la unŭ locŭ, încâtŭ se păreau a fi una. — „Cum, moșule", întrebaiu pe bĕtrânŭ, cum, că ḑicĭ, că scripca asta-i domnéscă și că ți-a venitŭ din mână cinstită, cum ți-a venitŭ?" — Moșnégulŭ, care se pusese pe trépta de josŭ a casei, — ce vĕḑêndŭ cei dela pórtă, vr'o șépte-optŭ la numĕrŭ, intrară și ei în ogradă și se puseră într'o depărtare modestă, josŭ pe pământŭ, — ḑise: „D'apoi povestea viórei iștia e cam lungă; însĕ décă ai vrea sĕ asculțĭ, ți-oiu spune-o".

Puse apoi vióra pe genunchii sĕi, se uită la ea, suspină și apoi ḑise:

„Era pe vremea „bijeniei", acum trei-patru preste patru-ḑecĭ de anĭ.

„Eram unŭ băețanŭ ca de șése, șépte-spre-ḑece anĭ și cântamŭ nu prea rĕu în scripcă și din gură. Cântamŭ și singurŭ, ținêndu-mĭ unŭ frate alŭ meu mai micŭ hangulŭ; dér mai multŭ cântamŭ cu tatălŭ meu, de-i țineamŭ eu hangulŭ; erte-lŭ Dumneḑeu, că tatălŭ meu era unŭ meșterŭ vestitŭ. — In Moldova nóstră era rĕu; unŭ Ipsilantŭ făcuse resmiréță mare, avea sĕ intre Turculŭ în țéră și boerii fugiră carĭ încătro, lăsându-șĭ casele și moșiile în séma lui Dumneḑeu și a bieților ómenĭ. Pribegiră mulțĭ dintrĕ ei și încóce, în Bucovina. — Acum nu sciu, au că numai în trécĕtŭ, orĭ și pe mai multă vreme, se opriră mai mulțĭ din acei boerĭ bejinarĭ și la stăpânulŭ nostru, coconulŭ Canta, colea la Horodnicenĭ, că eu acolo-sŭ făcutŭ. — Intr'o după amiaḑă-ḑi ne chemă boerulŭ nostru — Dumneḑeu erte-lŭ, că era unŭ boerŭ creștinŭ! — ne chemă prin unŭ feciorŭ la curte, sĕ venimŭ, eu și tatălŭ meu, cu scripcele într'acolo. Ne duserămŭ, și feciorulŭ, venitŭ după

creştine. Insăşĭ Dumnedeirea a orênduit ca acésta lumină şi acestŭ progresŭ sĕ se rĕspândéscă în tóte limbele, ca adevĕrulŭ şi cultura sĕ fiă propovĕduite fiăcărui poporŭ în limba lui, căcĭ numai aşa potŭ fi înţelese, numai aşa póte sĕ-şĭ ajungă omenirea ţînta sa.

Incercările duşmanilorŭ limbei şi ai naţionalităţii române de a ne impune cu sila o limbă străină, când avemŭ limba nóstră dulce şi frumósă pentru a ne puté cultiva prin ea, suntŭ dér nu numai în potriva firei omenescĭ, ci şi în potriva orênduelei dumnedeescĭ.

De aceea lupta nóstră pentru apĕrarea limbei românescĭ este cea mai dréptă şi sfântă, ce-o póte purta unŭ poporŭ setosŭ de cultură şi de progresŭ. Ea nu va rĕmâné fără succesulŭ doritŭ décă o vomŭ purta-o cu bărbăţia, care a fostŭ fala strămoşilorŭ noştri.

De s'ar pogorî spiritulŭ sfântŭ asupra fiilorŭ naţiunei nóstre şi de i-ar însufleţi şi îmbărbăta în aceste grele momente la o comună şi frăţéscă conlucrare pentru apĕrarea limbei şi a culturei nóstre, şi pentru recâştigarea drepturilorŭ nóstre naţionale!

Revista politică.

Dinăuntru. Cu tóte presiunile făcute de d-lŭ canonicŭ Lauran asupra preoţimei, ca sĕ nu ţie adunărĭ în *afacerea gimnasiului din Beiuşŭ şi a scólelorŭ dela Nirŭ,* brava preoţime a diecesei oradane merge înainte cu curagiulŭ celui ce apĕră o causă dréptă şi sfântă. In 8 (20) Mai clerulŭ archidiaconatului părţilorŭ Sătmărene, îngremiate diecesei oradane, a ţinutŭ conferinţa generală în Sătmarŭ, în care s'a desbătutŭ asupra cestiunei gimnasului din Beiuşŭ şi a scólelorŭ dela Nirŭ, asupra ordinaţiunei ministrului în cestiunea botezurilorŭ şi asupra cestiunei asilurilorŭ de copii. Conferinţa a fostŭ presidată de d-lŭ *Ciriacŭ Barbulŭ,* vicarŭ foraneu şi archidiaconŭ, avêndŭ ca notarŭ pe d-nii parochĭ *Ludovicŭ Marcuşŭ* şi *Augustinŭ Egri*, şi fiindŭ de faţă d-nii protopopĭ *Samuilŭ Szabo*, *Georgiu Ardeleanŭ*, *Gavrilŭ Lazarŭ*, *Ioanŭ Darabant* canonic O., d-nii parochĭ G. *Şiuta*, *Vasiliu Leşianŭ* prof. em., *Ioanŭ Erdelyi*, *Georgiu Kerezsi*, *Ignatiu Szilagyi*, *Mihailŭ Darabantŭ*, *Andreiu Popŭ.* D-lŭ protopop Gavrilŭ Lazarŭ a presentatŭ unŭ proiect de memorandŭ, care a fostŭ primitŭ de conferinţă. In acestŭ memorandŭ, adresatŭ guvernului diecesanŭ, se cere *sĕ se convóce cât mai curêndŭ sinodŭ.* In cas când guvernul diecesan n'ar ţiné sémă de vocea clerului şi a poporului, atuncĭ *sĕ se facă apelŭ la metropoliă,* eventualŭ la *patriarchulŭ Romei* şi pe acéstă cale la *Maiestatea Sa*, monarchulŭ. Ĕtă motivele aduse în memorandŭ: Limba nóstră naţională română a inspirat'o Dumnedeu în sufletele a *peste dece milióne de Românĭ* aşedaţĭ de 2000 de anĭ în Orientulŭ Europei şi în economia sa divină Dumnedeu nu sufere amestecŭ omenescŭ; limba nóstră naţională română stă pe acelaşĭ nivelŭ culturalŭ cu celelalte limbĭ europene; limba nóstră naţională română îşĭ are dreptulŭ sĕu de esistenţă garantatŭ chiar şi prin legile fundamentale ale statului, sancţionate de Maiestatea Sa, decretată fiindŭ de limbă naţională rituală în biserica nóstră, de limbă de propunere în şcólele nóstre, de limbă oficiósă în afacerile nóstre bisericescĭ-scolare, de limbă consultativă şi protocolară în afacerile justiţiare ale statului limba nóstră naţională română trebue sĕ o vorbéscă perfectŭ preoţii şi învĕţătorii ca cultivatorĭ ai poporului, amploiaţii comitatului ca guvernatorĭ nemijlociţĭ ai poporului, judecătorii civilĭ ca sĕ înţelégă deplinŭ causele cetăţenilorŭ angajaţĭ în procese. Şi cu tóte astea, când atâta trebuinţă e de a fi bine cunoscută limba română, chiar de deregătoriile unguresci, regimulŭ nu numai că nu ridică şcóle cu limba de propunere română, cum îi impune şi legea, dér ne scóte limba chiar şi din şcólele nóstre, atâtŭ diu gimnasiulŭ din Beiuşŭ, câtŭ şi din şcólele poporale din Niradonŭ, Niraciad şi Sângeorgiu-Abranŭ. Astfelŭ regimulŭ ne ameninţă esistenţa nóstră naţională cu totală estirpare din biserică, din şcólă, din statŭ, ba chiar şi din familiă prin legea asilurilorŭ de copii. Decĭ a mĕsuratŭ şi făgăduinţei I. P. S. Sale Părintelui Episcopŭ, făcute când s'a urcatŭ pe scaunulŭ episcopescŭ, că adecă în tóte causele momentóse şi lucrurĭ de însemnătate se va folosi de sfatulŭ clerului şi poporului, şi cestiunea gimnasiului din Beiuşŭ şi a şcólelorŭ nóstre dela Nirŭ fiindŭ de cea mai mare însemnătate, clerulŭ şi poporulŭ cerŭ sĕ se convóce sinodulŭ. Ce privesce ordinaţiunea ministrului în causa botezurilorŭ, conferinţa o respinge, deóre-ce nu s'a trimisŭ prin competenta autoritate supremă bisericéscă română, ci pe cale administrativă; ér în privinţa asilurilorŭ de copii, ordinariatulŭ e îndrumatŭ a înrîuri din rĕsputerĭ, ca aceste institute sĕ nu fiă unelte de maghiarisare, ci în adevĕrŭ institute umanitare, cu caracterŭ confesionalŭ cu temeiu religiosŭ-moralŭ. — In urma acestei salutare şi energice miscărĭ a clerului din diecesa oradană, ce face protopopiatulŭ oradanŭ? In locŭ de a fi fostŭ celŭ dintêiu, fiindŭ la centru, care sĕ'şĭ ridice vocea în contra uneltirilorŭ duşmanilorŭ bisericei şi şcólei românescĭ, dórme somnulŭ morţii, pentru că, precum ne scrie unŭ vrednicŭ preotŭ, suntŭ ómenĭ slabĭ de ângerŭ şi şovăitorĭ şi în clerŭ, ca şi între civilĭ, de dragulŭ osului de rosŭ orĭ de „farmeculŭ“ vreunui ciardaşŭ

Vĕ întrebŭ, — dise bravulŭ preotŭ adresându-se cătră cei din protopopiatulŭ oradanŭ — ce vi-e mai scumpŭ decâtŭ religiunea şi limba? Ambe acestea suntŭ atacate. Şi D-Vóstre nu vĕ pasă? Tótă diecesa s'a mişcatŭ, ér noi sĕ fimŭ cei mai slabĭ şi mai rĕi ca toţĭ? Orĭ dóră în noi nu curge sânge românescŭ, noi n'amŭ suptŭ aşa lapte ca fraţii noştri? O, aduceţi-Vĕ aminte de acestea şi de aceea, ce vomŭ fi fără biserică şi şcólă, şi Vĕ rogŭ nu lăsaţĭ sĕ fimŭ urgisiţĭ de întrégă naţiunea, de întregŭ clerulŭ. Orĭ dóră nu cutezaţĭ? De cine Vĕ temeţĭ? Nimenĭ nu ne póte lipsi de beneficiu, preotulŭ în acéstă privinţă e independentŭ. Vĕ rogŭ însĕ, D-le protopopŭ, arătaţĭ, că vi-e la inimă causa gimnasiului, causa naţiunei, şi nu lăsaţĭ ca numele D-Vóstrĕ sĕ fiă esprimatŭ de noi cu indignaţiune şi nemulţămire. Puneţĭ terminŭ când şi unde sĕ convenimŭ. Despre domnii confraţĭ credŭ tare, că nu se vorŭ retrage dela o causă aşa măréţă.

Inainte cu Dumnedeu, bravă preoţime! Numai astfelŭ 'ţĭ împlinescĭ sfânta ta chemare faţă cu biserica, cu şcóla şi cu poporulŭ tĕu.

O mişcare românéscă vrednică de tótă lauda a pornit'o în părţile nóstre ardelene *sinodulŭ parochialŭ alŭ bisericei Sf. Nicolae din Braşovŭ în cestiunea asilurilorŭ de copii.* Recunoscêndŭ bravii parochienĭ pericululŭ celŭ mare, ce ameninţă biserica şi şcóla, religia şi naţionalitatea viitorilorŭ credincioşĭ ai bisecei române, prin nenorocita lege unguréscă a asilurilorŭ de copii, au trimisŭ I. P. S. S. Sale Părintelui Archiepiscopŭ şi Metropolitŭ Mironŭ Romanulŭ o adresă, în care 'lŭ rógă sĕ intervină împreună cu P. S. Lorŭ Părinţii Episcopĭ sufraganĭ, ca şi la 1879 şi la 1883, pentru apĕrarea şcólelorŭ poporale şi medii, în care s'a întrodusŭ cu puterea limba unguréscă ca studiu obligatŭ — pentru-ca proiectulŭ asilurilorŭ de copii sĕ nu devină lege în forma, în care s'a presentatŭ camerei din Pesta de ministrulŭ unguresců de culte şi instrucţiă. In adresă se arată I. P. S. Sale îngrijirile, de care suntŭ cuprinse inimile credincioşilorŭ sĕi din causa proiectului de lege amintitŭ, pentru-că elŭ prin dispoşiţiunile sale, sub pretecste umanitare nu urmăresce altceva, decâtŭ continuarea operei începute de unŭ şirŭ de anĭ încóce. de a înstrăina tinerimea nóstră de naţionalitatea nóstră şi prin urmare şi de biserica nóstră; ţînta proiectului e, a răpi dela sînulŭ familiei pe fragedele odrasle, pentru ca sĕ nu fiă crescute în spiritŭ românescŭ, în credinţe şi aspiraţiunĭ românescĭ, ci sĕ li-se infiltreze în inimĭ veninulŭ înstrăinării de némulŭ lorŭ ca mai târdiu sĕ pótă deveni orĭ-şi-ce, numai Românĭ şi susţiitorĭ ai bisericei nóstre române nu. Dér acestŭ proiectŭ, care prescrie, ca în asilurile instituite pe lângă preparandiile confesionale nemaghiare limba de conversaţiă sĕ fiă celŭ puţinŭ jumĕtate din di cea unguréscă, calcă şi dreptulŭ confesiunilorŭ de liberă disposiţiune în cele interne, calcă autonomia bisericei române.

Precum suntemŭ informaţĭ, românésca mişcare pornită de vrednicii parochienĭ ai bisericei Sf. Nicolae nu va rĕmâné isolată, ci ea se va întinde în întregulŭ protopopiatŭ I şi II alŭ Braşovului, şi avemŭ firma convingere, că ea va fi îmbrăţişată de tóte protopopiatele şi parochiile nu numai din archidiecesa şi diecesele române gr. or. din Ardélŭ, Bănatŭ şi Ţéra-unguréscă, ci şi de protopopiatele şi parochiile din metropolia şi diecesele române gr. cat. Lucrândŭ astfelŭ cu toţii împreună întregŭ poporulŭ românŭ, dela opincă şi până la vlădică, pentru apĕrarea bisericei, şcólei şi naţionalităţii sale, isbênda lui e sigură, căcĭ şi Dumnedeu e cu celŭ ce apĕră o causă dréptă şi sfântă.

Desbaterile asupra proiectului înfăţişatŭ de kossuthistĭ camerei deputaţilorŭ din Pesta pentru *revisuirea legii incolatului* s'au sfêrşitŭ cu respingerea proiectului, în contra căruia a vorbitŭ şi conducĕtorulŭ oposiţiei moderate. Astfelŭ revoluţionarulŭ Kossuth a rĕmasŭ alŭ nimĕrui. Ceea ce amŭ disŭ şi dealtădată s'a împlinitŭ: „Domnii“ din Pesta sciu de frică décă suntŭ strînşĭ în chingĭ. De altmintrelea sórtea gârbovului dela Turinŭ îi póte aştepta pe toţĭ renegaţii: lăpĕdaţĭ de némulŭ lorŭ şi isgoniţĭ de aceia, cărora le servesce ca unéltă în contra némului lorŭ. Cu ocasiunea acestorŭ desbaterĭ, în cursulŭ cărora principiile kossuthiste au fostŭ declarate ca principii de detronare a dinastiei, ministrulŭ de justiţiă Szilagyi a găsitŭ cu cale sĕ asemene pe kossuthiştĭ, carĭ ţîntescŭ la ruperea legăturilorŭ statului ungarŭ cu Austria, cu „irredentiştii“. carĭ consideră uniunea Ardealului cu Ungaria ca „nelegală“. Acéstă nerumegată asĕmĕnare din partea unui legistŭ de calibrulŭ lui Szilagyi, e radiculă. Ce vréu Românii din Ardélŭ, pe carĭ ministrulŭ unguresců îi numesce „irredeienţiştĭ? Voescŭ óre ruperea legăturilorŭ Ardélului cu monarchia şi detronarea dinastiei, pentru apĕrarea şi

---

noi, ne arăta unde sĕ mergemŭ, adecă la cerdacu din dosulŭ curţii, spre pomătŭ şi grădină, unde, mergêndŭ noi într'acolo, vĕdurămŭ mai mulţĭ boerĭ şi cocóne că şedeau boerii pe lângă o masă, la vinŭ şi la ciubuce, ér cocónele de-o parte la sfatŭ. Cum ne dărì boerulŭ nostru, strigă: „ai venitŭ, Trifule“ — că Trifu ilŭ chema pe tatălŭ meu — „ia di-ne una, dér scii de cele din călcâiulŭ inimei, de care scii tu, că-mĭ placŭ mie, şi aşa, ca sé placă şi la boerĭ şi la cocóne.“ — Noi ne tocmirămŭ strunele şi tatălŭ meu cântă una, cântă două, una, o chindiă, şi una de ale codrului, şi eu 'i ţineamŭ hangulŭ. Pare-că plăcŭ boerilorŭ dicala nóstră, că ne aruncară la iermelicĭ; dér ă voe bună nu vedeamŭ nicĭ în faţa boerilorŭ, nicĭ în faţa cocónelorŭ, ba unulŭ din boerĭ, şi încă tênĕrŭ, se plimba prin cerdacŭ cu capulŭ plecatŭ: mai sta, ne asculta şi érăşĭ se plimba, se vedea că-i tare supĕratŭ. Stăpânulŭ nostru, póte că voindŭ sĕ aducă pe toţĭ mosafirii sĕi mai în voe bună, orĭ numai pe acelŭ tênĕrŭ, ce era mai supĕratŭ şi nu grăia nicĭ unŭ cuvêntŭ, dise cătră mine:

„Mĕi Stănică, én trage tu Hora aceea, scii tu, aceea ce plăcŭ aşa de tare boerului Cănănău când a fostŭ la mine. Moşŭ Trifu, ţine-i băiatului hangulŭ! Băete, da sĕ mi-o dicĭ, mĕi!“ sfêrşi boerulŭ cu glasŭ tare.

„Cântai acea horă şi încă hătŭ binişorŭ, care, nicĭ fârşindu-o bine, 'mĭ şi sburară iermelicĭ şi sorocoveţĭ din cerdacŭ cu „bravale“ de mi-se părea că din tóte gurile, şi ale boerilorŭ şi cocónelorŭ. — Atuncia stăpânulŭ nostru, par-că veselŭ, că a plăcutŭ dicala nóstră mosafirilorŭ sĕi, bătù în palme, unŭ feciorŭ venì, îi poruncì sĕ umple paharele. Boerii ciocniră şi închinară; celŭ tênĕrŭ şi supĕratŭ însĕ venì pe scărĭ la mine, 'mĭ luà scripca din mână şi se uità la ea, fără a dice ceva, se uità apoi la mine, mĕ netedì pe capŭ şi pe obradĭ şi apoi îmĭ dise cu glasŭ móle, ca jalnicŭ:

„Nu scii tu cântecŭlŭ „Sermanei turturea“! — „Sciu, cocóne!“ — „Ia, di-mi-lŭ din scripcă şi din gură!“...

Aveamŭ glasŭ bunŭ, după cum diceau ómenii, apoi, şi cum disei eu, îmĭ umbla bine şi arcuşulŭ......

Cântai cântecŭlŭ turturicei şi din gură şi din scripcă ţinêndu-mĭ tatălŭ meu hangulŭ, dér aşa de cu tacâmŭ, aşa de linŭ şi de potrivitŭ, că-lŭ audiai parcă numai colea spre dorĭ de diuă — prin somnŭ. —

Boerii şi cocónele, cum luaiu eu séma, îşĭ ţinură ochii spre mine, cum eu, cu obradu-mĭ cam plecatŭ spre vióră, cântamŭ, ce sĕ dicŭ, cântamŭ din tótă inima.“ Aicĭ suspinà moşneagulŭ şi dise apoi rarŭ şi aşedatŭ:

„Ah, tinereţelor, tinereţelor, unde sunteţĭ! Raiulŭ v'a făcutŭ, raiulŭ v'a luatŭ! — Aşa.., éră colo în cântecŭ, la „Of, sĕrmana turturea, cum şi-au perdutŭ soţia!“ boerulŭ celŭ tênĕrŭ şi supĕratŭ, — ce stĕtù tótă vremea, câtŭ cântai eu, rădêmatŭ de stâlpulŭ portiţei cerdacului cu capulŭ plecatŭ şi cu ochii cătândŭ în pământŭ, — îşĭ ridicà capulŭ, înfipse ochii în mine; mĕ uitŭ, ochii îi erau plinĭ de lacrimĭ şi când poftoriu „of, of — of sĕrmana turturea“ şi poftoriu aceste cuvinte, pare-mi-se, că, nu cu inima în sênŭ, ci în gură şi în arcuşŭ, acelŭ boerŭ tênĕrŭ cu lacrimĭ în ochĭ, se repedì în casă şi de acolo venì cu o scripcă în mână şi pe când boerii ceilalţĭ şi cocónele mĕ lăudară după sfârşitulŭ cântecului şi 'mĭ aruncară bacşişurĭ, elŭ, boerulŭ celŭ tênĕrŭ, venì la mine şi ştergêndu-şĭ ochii cu batista, îmĭ dise: „Ţine, copile, ţi-o dăruescŭ: sĕ totŭ cânţĭ pe ea cântecŭlŭ turturelei, cum l'ai cântatŭ acum“ şi dându'mĭ scripca, slobodì ochii şi faţa în josŭ, îşĭ puse mâna pe ochĭ şi dise cu o jale, ce mĕ curmà şi pe mine la inimă: „O, căcĭ turturică mi-a fostŭ şi am perdut'o!“

....Dise şi se duse repede, nu înapoi în cerdacŭ, ci în grădină şi în pomătŭ.“ Aci tacù bĕtrânulŭ şi după o pausă continuà: „Scripca ceea, iată-o acésta-i! — Peste trei-decĭ de anĭ a desfĕtatŭ ea cu glasulŭ ei celŭ dulce audŭ şi inimĭ, şi de ţĕranĭ, şi de preoţĭ, şi de boerĭ, ba, şi multe lacrimĭ a storsŭ; — cu dênsa m'am hrănitŭ şi eu cu baba mea, Dumnedeu ierte-o! cu dênsa am crescutŭ şi hrănitŭ şi cei doi feciorĭ şi cele două fete (aicĭ arătà moşneagulŭ spre cei ce şedeau colea pe pământŭ) şi încă trei copii, pe carĭ mi i-a luatŭ Dumnedeu. Da de vr'o dece anĭ încóce, de când mi-au înlemnitŭ degetele acestea, a înlemnitŭ şi inima în mine; nu mi-a mai fostŭ arcuşulŭ pe dênsa, la viéţa-mĭ mută, şi ea biata îmĭ ţinù hagŭ mutŭ, — aninată în cuiu, şi nepoţii, jucându-se cu dênsa, când nu eram acasă, au stâlcit'o; dér suntŭ meşterĭ, orŭ tocmi-o şi érăşĭ va

susținerea căreia au cursŭ atâta sânge românescŭ? Ăsta-i celŭ mai cumplitŭ neadevĕrŭ și cea mai cutezată denunțare din partea ministrului ungurescŭ. Românii voescŭ autonomia Ardélului pe temeiulŭ drepturilórŭ acestei țĕrĭ, pentru asigurarea esistenții lorŭ naționale, pentru dreptate și libertate, în contra despotismului, nedreptățirilorŭ și persecuțiunilorŭ. Și îndreptățirea și lealitatea acestui postulatŭ alŭ Românilorŭ, în interesulŭ chiar alŭ desvoltărei puterii statului nicĭ unŭ regimŭ ungurescŭ nu o va puté contesta. Insemnéză autonomia Croației și a provinciilorŭ austriace Kossuthismŭ orĭ irredentismŭ? Tristŭ lucru pentru unŭ ministru, când n'are altă armă de a se apĕra. Ministrulŭ Szilagyi nu va stîrni decâtŭ compătimirea tuturora, cunoscute fiindŭ apucăturile dușmănóse ale regimului în contra națiunilorŭ nemaghiare.

Dinafară. Diarulŭ francesŭ „Petit Journal" publică *o convorbire* ce-a a avut'o unŭ colaboratorŭ alŭ sĕu cu *principele Bismarck*. Vorbindŭ despre politica esternă a Germaniei, fostulŭ cancelarŭ germanŭ a disŭ că văgașele făcute de dênsulŭ suntŭ cu multŭ mai adêncĭ de câtŭ ca rótele carului statului sĕ pótă eși din ele. Situația faptică din Europa este adĭ eminentă, nu suntŭ norĭ, nu este unŭ singurŭ punctŭ negru, care ar amenința-o, și totŭ ce se póte vedé e pacea. Starea acésta resultă și din lucrarea mea. Pe națiunile moderne nicĭ nu le poțĭ încurca într'unŭ rĕsboiu peste voia lorŭ. Periculele unui atacŭ suntŭ așa de marĭ, încâtŭ nimenea nu cutéză sĕ atace. Germania nicĭodată nu va ataca pe Francia. Dreptŭ asigurare pentru acésta, potŭ sĕ spunŭ, că este obligamentulŭ militarŭ generalŭ, care face din fiă-care cetățénŭ soldatŭ... Bismarck a mai disŭ, că Germania nu vrea nimicŭ mai multŭ, nu'i trebuescŭ nicĭ 3 milióne de Olandesĭ, nicĭ provinciile baltice séu polone. Am aflatŭ însĕ de bine a câștiga Strassburgulŭ, Metzul însĕ l'a cerutŭ milița și nu eu, ér astădĭ suntemŭ pe deplinŭ sătui, și ceea ce avemŭ nu voimŭ sĕ espunemŭ periculului. Privitorŭ la evenimentele din Balcanĭ Bismarck a disŭ, că ele nu atingŭ de locŭ pe Germania, ci numai pe Rusia, Italia, Anglia și Austro-Ungaria. Eu totdéuna am stăruitŭ, dise Bismarck, ca noi sĕ eșimŭ din acestŭ jocŭ. De altfelŭ chiar și în tractatulŭ nostru de alianță cu Austro-Ungaria se dice, că evenimentele din Balcanĭ pe noi nu ne privescŭ. Despre Francesĭ a disŭ Bismarck, că scie pré bine, că ei de câțĭ-va anĭ au progresat grozavŭ, că armată francesă adĭ e de patru orĭ mai tare ca la 1870. Bismarck crede, că Francesii suntŭ rêvnitorĭ de pace și că nu se vorŭ arunca într'unŭ rĕsboiu, care va fi unulŭ din cele mai marĭ și mai periculóse rĕsbóie din câte ne arată istoria.

SCIRILE DILEI.

Maialulŭ școlelorŭ române centrale din locŭ s'a ținutŭ Joi în Stejerișŭ. Timpulŭ a fostŭ fórte frumosŭ. A luatŭ parte multă lume. Musica militară și o musică națională au făcutŭ sĕ'șĭ petrécă întregŭ publiculŭ, inteligența ca și poporulŭ. Atât la ducere cât și la întórcere, studenții au cântatŭ admirabilŭ în corŭ diferite cântece, sub conducerea d-lui profesorŭ Popovicĭ.

***

Premiațĭ. Din Clușiu ni-se scrie: In 29 Maiu st. n. s'a serbatŭ încheierea anului scol. la universitatea de aicĭ, împărțindu-se tot-odată și premiile pentru elaboratele incurse la temele fixate pentru anulŭ scol. 1889/90. Intre universitarii premiațĭ se află și tinerii românĭ: Ambrosiu *Chețanŭ* cu 100 fl., Gavrilă *Precupŭ* cu 60 fl. și Ioan *Nicóră* cu 25 fl.

***

Inaintărĭ in armată. Sublocotenenții Ionŭ *Telia* și Andreiu *Cristiorĭ* dela reg. 21 de infanteriă au fostŭ înaintațĭ la gradulŭ de locotenențĭ; cadeții locțiitorĭ de oficerĭ în reservă Ioanŭ *Mircea* din reg. 23 de inf. și Iosifŭ *Popŭ* din reg. 21 de inf. la gradulŭ de sublocotenențĭ.

***

Vaccinare in contra turbării. Pe lângă facultatea de medicină din Pesta s'a înființatŭ unŭ institutŭ provisoricŭ pentru vaccinare în contra turbării. Cei mușcațĭ de cânĭ turbațĭ se întrețînŭ gratuitŭ 14—21 dile în acestŭ institutŭ, décă prin certificate se dovedesce, că suntŭ lipsițĭ de mijlóce. Copii mușcațĭ au sĕ fiă trimișĭ cu unŭ însoțitorŭ, care de asemenea va fi întreținutŭ în spitalŭ. Călĕtoria pe căile ferate ale statului e totŭ gratuită, ér pe celelalte căi și pe vaporŭ cu o reducere de 50%.

***

Pentru cei carĭ au dreptŭ de apă. Protonotariatulŭ comitatensŭ din locŭ învită pe toțĭ interesații în afacerea regulărei canalului Timișŭ dela vĕrsarea sa în vălcéua Tarambocŭ la deliberările ce se vorŭ ține privitorŭ la acéstă afacere în 2 Iuniu n. la orele 8 a. m.

***

Fapte nobile. D-lŭ comerciantŭ din Bucurescĭ *I. Colțescu*, condusŭ de sentimente nobile românescĭ, a abonatŭ două esemplare din numerele cu data de Dumineca ale „Gazetei", cu scopŭ de a se trimite în comuna Arpâtacŭ învĕțătorului și comunei bisericescĭ de acolo, pe care d-sa nu de multŭ a ajutat'o și cu-o însemnată sumă de banĭ la zidirea bisericei. — De asemenea d-lŭ *G. Avesalon* din Brăila, îndemnatŭ de aceleașĭ nobile sentimente, a dăruitŭ unŭ numĕrŭ din „Gazeta" de Dumineca pe séma comunei Viștea superióră din comitatulŭ Făgărașului.

In numele amintitelorŭ comune le esprimămŭ dăruitorilorŭ cea mai adêncă mulțămită!

***

Indrăsnélă jidovéscă. Ni-se comunică din Paroșenĭ, comit. Hunedórei, că senatulŭ școlasticŭ de acolo se află într'o mare perplesitate. Unŭ jidanŭ, cu numele Lobstein, cu sila voesce a'șĭ edifica crîșmă în imediata apropiere a școlei de acolo. Senatulŭ școlasticŭ a făcutŭ deja pașii necesarĭ spre a'lŭ împiedeca. Evreulŭ însĕ cércă tóte căile permise și nepermise, ca sĕ-șĭ pótă ajunge scopulŭ. Promite bacșișurĭ și dice, că la casŭ când nu'i va succede, atuncĭ va muta școla din loculŭ celŭ frumosŭ, de unde este, într'o cóstă întunecósă, pe spesele sale. Atragemŭ atențiunea autoritățilorŭ nóstre bisericescĭ-școlare asupra acestui incidentŭ.

***

Advocatŭ nou. D-lŭ *Dr. George Dobrinŭ*, din Lugoșŭ, a depusŭ cu bunŭ succesŭ censura de advocatŭ în 1/13 l. c.

***

Darŭ. Din Chelmacŭ ne scrie unŭ membru alŭ comitetului parochialŭ, că în urma unei vorbirĭ însuflețitóre, pe care a ținut'o d-lŭ preotŭ de acolo *Georgiu Rusu* într'o ședință a comitetului parochialŭ, cu scopulŭ de-a îndemna pe poporŭ ca sĕ ajutore s. biserică, care e sĕracă, numai decâtŭ se deschise o listă pentru procurarea icónelorŭ diferitelorŭ prasnice de peste anŭ. Cu totulŭ s'au subscrisŭ vre-o 25 de credincioșĭ pentru a cumpĕra care o icónă, care alta, cu totulŭ vre-o 24 icóne. Vĕd. Simina Cuzmanŭ, pe lângă o icónă, s'a angajatŭ a procura și unŭ rêndŭ de odăjdii de catifea négră în prețŭ de 60 fl. Numele acestorŭ bunĭ creștinĭ vorŭ rĕmâné neșterse în protocolulŭ binefăcĕtorilorŭ bisericei, ca totŭ atâtea esemple de imitatŭ pentru moștenitorii lorŭ. Nu mai amintimŭ lauda, ce o aduce corespondentulŭ tînĕrului preotŭ de acolo, care în tomna anului trecutŭ fù așa de greu lovitŭ de sórte prin unŭ focŭ înspăimântătorŭ, care-i nimicì nu numai tótă averea, ci 'i răpì și pe iubita sa soțiă, cu care abia a trăitŭ 5 lunĭ și jumĕtate. Dumnedeu sĕ-lŭ mângăiă și sĕ-lŭ întărescă ca sĕ pótă lupta și mai departe pentru bunăstarea bisericei și poporului sĕu cu stăruința, cu care ni-se scrie, că a luptatŭ și până acum.

***

Convocare. Reuniuna învĕțătorilorŭ românĭ gr. or. ca despărțĕmêntŭ tractualŭ din protopresbiteratulŭ Făgărașului îșĭ va ține a doua adunare generală la *21 și 22 Maiu st. v.*, adecă a doua și a treia di de Rosalii în Făgărașŭ, la care prin acésta suntŭ învitațĭ toțĭ membri, cum și alțĭ amicĭ ai Reuniunei. Cu ocasiunea acésta Reuniunea va arangia a treia di de Rosalii și o *representațiune teatrală* urmată de petrecere cu jocŭ. Inceputulŭ la 8 óre séra. Intrarea: loculŭ 1 de persónă 70 cr., apoi 50, 30, ér pe galeriă 20 cr. Suprasolvirile se vorŭ chita publice.

***

Omorulŭ din Bŭd-St.-Mihaiu, comit. Saboleiu, sĕvîrșitŭ de nisce tâlharĭ în familia Kornis, a dusŭ gendarmeria pe urmele unei întregĭ bande de tâlharĭ, rămurite în diferite părțĭ. Gendarmeria a datŭ de firele multorŭ crime, care arŭ fi rĕmasŭ cu totulŭ tăinuite. Mulțĭ banĭ furațĭ și trei revolvere s'au găsitŭ la o țĕrancă avută anume Varga, în nisce cocenĭ de cucuruzŭ. Soția tâlharului Molnar, care e arestatŭ, a vêndutŭ pe la mai multe prăvălii din Dobrițin haine în prețŭ de 100 fl. In séra dilei, în care s'a sĕvîrșitŭ, omorulŭ, și în diua următóre a fostŭ vĕdută soția tâlharului Sovago, care asemenea e arestatŭ, mergêndŭ încóce și încolo cu carulŭ folositŭ de tâlharĭ. Aceștia avéu intențiunea sĕ jefuiască în Dogaly, eventualŭ sĕ omóre pe unulŭ din baronii Vay. Pentru prinderea tâlharilorŭ se pusese unŭ premiu de 100 fl.

***

Călcatŭ de trenulŭ de marfă a fostŭ unŭ individŭ necunoscutŭ în strîmtórea dela Racoșulŭ de josŭ, în diminéța dilei de 16 (28) Iunie. Nu se scie, décă nenorocitulŭ cu intențiune s'a aruncatŭ pe șinĭ orĭ din întêmplare a ajunsŭ sub rótele trenului.

***

Evreii în contra Evreilorŭ. Unŭ mare numĕrŭ de tinerĭ evrei din România, mai cu sémă studențĭ, au adresatŭ unŭ apelŭ către tinerimea inteligentă română, precum și către guvernŭ, ca sĕ nu permită a se constitui comune evreescĭ oficiale.

***

Primulŭ concertŭ în grădină la „Pomu verde" alŭ musicei orășenescĭ din Brașov se va da Dumineca în 20 Maiu (1 Iunie). Se vorŭ esecuta mai multe piese nouĕ pentru întâia óră, între carĭ *„Kaiser Walzer"* de Ioh. Strauss, mare potpuriu din opereta *„Sĕrmanulŭ Ionathan"* de Millöcker-Kral, *„Suspinulŭ"*, vals românŭ de Ivanovicĭ ș. a.

---

fi ce a mai fostŭ, și coconașulŭ d-tale, ce audŭ că cântă în scripcă, crede-mĕ, n'a bănuì, că i-ai cumpărat'o, va îndulci și elŭ pe mulțĭ și pe d-ta".

Ciprianŭ, fiulŭ meu, carele se afla pe atuncĭ în clasele gimnasiale inferióre, avea vióră, și încă bună. Déră istoria violinei și cuvintele bietului moșnégŭ, apoi și aspectulŭ celorŭ ai sĕi, ce ședeau colo pe pământŭ, mĕ făcură de cumpĕraiu scripca cu o bagatelă, ce o cerù moșnégulŭ.

Mai dedeiu bĕtrânului și glotașilorŭ sĕi ceva de ale mâncării, și ei mulțumindu-mĭ, se duseră mai departe, în drumulŭ lorŭ!

Cunosceamŭ pe d. cavaler de Goianŭ, de presentŭ procurorŭ de Statŭ la tribunalulŭ din Sucéva și virtuosŭ în violină Mĕ adresai decĭ către d-nialui cu rugarea sĕ'mĭ recomande la Viena pe unŭ măestru de violine, căruia i-așŭ trimete una stricată spre reparare. D-lui îmĭ spuse, că cunósce și la Viena atarĭ măeștri, însĕ unulŭ și mai bunŭ ar fi la Lemberg, cu numele Martin Richter, care de i-oiu trimete, mi-a tocmi violina cum se cade. Făcui așa și după câte-va dile căpătaiu dela acestŭ măestru unŭ răvașŭ, în care elŭ îmĭ scria, că violina ce i-am trimis'o, décă e ca sĕ fiă reparată după felulŭ ei, acea reparatură va costa 30 florinĭ. Insĕ póte așŭ fi aplecatŭ sĕ i-o vêndŭ și atuncea elŭ îmĭ dă pe ea o sută de florinĭ.

Astă vorbă mi-se părù cam cu suspectŭ: că adecă jupânulŭ Martin îmĭ oferesce acelŭ prețŭ, ca sĕ-i dau eu pe reparatură, câtŭ cere. — Mĕ adresaiu iarășĭ la d. Goianŭ și spuindu-i ceea ce'mĭ scrie Martin Richter, îlŭ întrebaiu, că ce sĕ facŭ. „Dă-i", dise d. Goianŭ, „câtŭ cere elŭ nu te înșélă. Richter mi-a lucratŭ și mie, îlŭ sciu de unŭ omŭ fórte onestŭ". Scriseiu decĭ lui Richter, sĕ'mĭ repareze violina numai bine, i-oiu da cei 30 fl.

In cincĭ, orĭ șése sĕptĕmânĭ îmĭ venì vióra reparată și lângă dênsa o scrisóre dela Richter, în care îmĭ spune, că décă póte acum așĭ fi aplicatŭ sĕ i-o vêndŭ, elŭ îmĭ dă pe ea 150 fl.

Ce sĕ fie! cugetaiu eu, căutaiu la violină și o cercetaiu de-amĕruntulŭ, în fine mĕ uitŭ prin „paragrafĭ" și vĕdŭ pe fundulŭ violinei o țidulică lipită de fundŭ, de vechimea ei, deja galbenŭ-întunecată, ca colórea fundului, și pe țidulică tipăritŭ, dér abia legibilŭ: „Fecit Cremonae Nicolaus Amati 1626."

Acuma pricepui, de ce-mĭ oferì măestrulŭ de violine, Richter, o sută și cincĭ-decĭ de florinĭ! Insĕ cum că dăruì o atare violină „cremonesă" respectivulŭ boerŭ, „tênĕrŭ și întristatŭ", junelui scripcărașŭ, ce'i cântà „cântecul turturelei"; lasŭ sĕ alégă cetitorii singurĭ, cum li-so părea mai potrivitŭ.

*

Pe acéstă violină cântă fiulŭ meu Ciprianŭ în nefericita-i închisóre, când unŭ hoțŭ din cei închișĭ cu dênsulŭ într'o celulă, audindu'lŭ erupse în plânsŭ; pe acéstă violină cântă elŭ, la Nervi în Italia, Doina Mării-mediterane, ca ea sĕ o ducă, cum dise elŭ, pe undele sale, Oceanului, și acesta sĕ spună lumei, care acordurĭ suntŭ cele mai dulcĭ și mai scumpe Românului; acéstă violină, în fine, o numì elŭ bietulŭ, până'n ultimele óre ale vieții sale, — „mirésa mea". Astădĭ însĕ violina acésta este proprietatea d-lui Dr. George Crăiniceanu din Bucurescĭ.

Frătăuțulŭ nou, în Bucovina, ultima Martie 1890.

Iraclie Porumbescu,*)
Exarchŭ și parochŭ.

*) D-lŭ Iraclie Porumbescu, care ne trimite acestŭ tractatŭ, ne promite, că ne va mai împărtăși și unele episóde din viéța sa. — Red.

Pĕcurarulŭ.

— Poveste. —

A fostŭ odată ca nicĭ-odată, că de n'ar fi, nu s'ar povesti.

Au fostŭ doi ómenĭ, unŭ bărbatŭ și o muiere. Ei erau cam bĕtrânĭ și n'aveau nicĭ unŭ copilŭ. Avere aveau destulă și lĭ-arŭ fi trebuitŭ unŭ copilŭ, care sĕ moștenéscă averea și sĕ nu rĕmână pe mâna străinului, căcĭ, vedĭ, străinulŭ și ce nu-i alŭ lui îțĭ ia.

Multŭ s'au sfătuitŭ că ce sĕ facă? Mereu se rugau lui Dumnedeu sĕ le dăruiască unŭ copilŭ și li-se părea lorŭ, că Dumnedeu nu le ascultă rugăciunea.

In urmă bĕtrânulŭ se duse la unŭ călugărŭ din apropiere și-lŭ rugà sĕ'i dee ceva muerei de bĕutŭ séu de mâncatŭ, că póte vorŭ avea unŭ copilŭ. Călugărulŭ îi dete o cójă uscată sĕ o ducă babii sĕ o mânce. Mergêndŭ bĕtrânulŭ cu cója, nu se putù răbda sĕ nu îmbuce baremĭ odată din cójă, sĕ vadă e dulce orĭ amară. Mâncândŭ din cójă — minune — bĕtrânulŭ se pomenì însărcinatŭ, însĕ nu în pântece, ci în pulpa piciorului. Piciorulŭ era greu și pulpa mare, îi era rușine sĕ mérgă așa acasă.

Societatea sciințifică literară *„Tinerimea română"* din Bucurescĭ, fundată în anulŭ 1877, îșĭ va serba Lunĭ în 21 Maiu, óra 2 p. m. în noulŭ palatŭ alŭ Ateneului, a XIII-a aniversare a sa. Serbarea se va deschide de președintele societății d-lŭ *Nicolae S. Dumitrescu*, printr'o cuvêntare în care se va arăta scopulŭ și mersulŭ societății, după care d-lŭ *Stefanŭ V. Nanu* va vorbi despre „rolulŭ memoriei în pedagogiă", și în urmă se va face distribuțiunea premielorŭ la elevii și elevele învĕțămêntului primarŭ, carĭ s'au distinsŭ la concursulŭ ținutŭ de societate în anulŭ acesta.

***

Concertŭ în grădina Nr. 5 a d-lui Habermann va da musica militară Duminecă în 1 Iunie n. Inceputulŭ la 4 óre după amédĭ. Prețulŭ de întrare e 15 cr. Programa concertului va fi variată și interesantă.

Corespondența „Gaz. Trans."

Valea Jiului, Maiu 1890.

Onorate Domnule Redactorŭ! In corespondența de pe Valea Jiului publicată în Nr. 75 a. c. în prețuitulŭ diarŭ ce redigețĭ, am făcutŭ în câtŭ-va cunoscutŭ On. Publicŭ relațiunile și starea poporului nostru de pe Jiu. Fiindcă atuncĭ numai în parte am relatatŭ și fiind-că totŭ atuncĭ mi-am luatŭ angajamentulŭ, ca cu altă ocasiune sĕ completezŭ lucrulŭ începutŭ, astădĭ voescŭ a'mĭ împlini acéstă promisiune.

Cu ce sĕ începŭ și ce sĕ aducŭ în loculŭ primŭ? Acésta e o întrebare, la care însu-mĭ nu potŭ da rĕspunsulŭ. Astădĭ atâtŭ de multe suntŭ vitregitățile acestui poporŭ și atâtŭ de marĭ suntŭ calamitățile de carĭ e amenințatŭ, încâtŭ acéstă stare a lucrurilorŭ trebue sĕ insufle îngrijire în orĭ-ce omŭ cu simțĕminte fața de viitorulŭ lui.

Valea Jiului este unŭ tesaurŭ neprețuitŭ și uniculŭ în felulŭ sĕu. Acéstă vale în lungulŭ ei e încărcată în abundanță cu cărbunĭ de piétră. Pădurĭ frumóse de fagŭ și bradŭ îi împodobescŭ cursulŭ dela începutŭ până în capĕtŭ pe teritorulŭ ce'lŭ percurge în patria nóstră. Pe lângă acestea dispune și de o imensă cantitate de piétră de varŭ.

Cine nu vede din acestea importanța cea mare, ce o are acestŭ ținutŭ din punctŭ de vedere comercialŭ? Cine nu vede, că Jiulŭ acușĭ o sĕ devină unŭ centru de esploatare pentru materialŭ de focŭ? Cine nu vede, că străinii acușĭ orŭ sĕ se îndese cu grămada pe Jiu, și Românulŭ, care astădĭ este exclusivŭ domnŭ preste acéstă regiune romantică, décă nu va fi pregătitŭ pentru o astfelŭ de eventualitate, va fi silitŭ sĕ-șĭ părăséscă propria locuință și sĕ ia lumea în capŭ!?

Și óre ce face Jiuanulŭ în fața acestorŭ eventualitățĭ de interesŭ vitalŭ pentru elŭ? Nu esagerezŭ când dicŭ, că stă cu mânile în sînŭ și privesce nepăsătorŭ. Trenulŭ numai câtŭ nu'lŭ aude fluerândŭ pe dinaintea casei sale dela Petroșenĭ cătră Lupenĭ și elŭ nu se îngrijesce, ca stăpânŭ peste acestŭ ținutŭ, pentru momentulŭ când vorŭ veni străinii, ca sĕ'i pótă pe aceștia atrage cătră sine provĕdêndu-se cu bisericĭ și cu șcóle corĕspundĕtóre. Te cuprindŭ fiorĭ când călĕtorescĭ pe Jiu și vedĭ bisericele cele scunde și diforme de lemnŭ fără nicĭ unŭ gustŭ esteticŭ și provĕdute numai cu câte unŭ clopotŭ micŭ. Totŭ în astfelŭ de stare suntŭ și șcólele. Despre aranjamentulŭ internŭ nu maĭ facŭ amintire. De asemenea te cuprindŭ fiorĭ când călĕtorescĭ pe Jiu și vedĭ pe unii preoțĭ, carĭ altmintrelea materialicesce stau fórte bine, umblândŭ în opincĭ și abia putêndu'i cunósce, că suntŭ preoțĭ, de pe barbă. In contrastŭ cu tóte acestea, crîșme în fiă-care satŭ suntŭ câte 2—3, pompóse și atrăgĕtóre, ér Evreulŭ îmbrăcatŭ și înavuțitŭ ca unŭ baronŭ din sudórea bietului poporŭ.

Intre astfelŭ de împregiurărĭ e superfluu a mai arĕta, că de ce nu se trezesce nicĭdecum și de ce nu se îngrijesce de viitorulŭ sĕu atâtŭ de scumpŭ poporulŭ nostru Jiuanŭ. Evreulŭ ilŭ ține anume în întunerecŭ și orbecare, căcĭ atuncĭ elŭ póte mai cu succesŭ a'șĭ ajunge scopulŭ, ér preotulŭ sĕu, fiindŭ încă de prin secululŭ trecutŭ, nu'șĭ pricepe chemarea, ba de multe-orĭ, precum se vede, pățitŭ fiindŭ, chiar și pe preotŭ ilŭ încungiură.

Étă dér pentru ce stau bisericile góle în Duminecĭ și sĕrbătorĭ și poporulŭ alérgă la crîșme. Preotulŭ nu-lŭ atrage cătră biserică prin învĕțăturĭ bune și folositóre, ér elŭ, ca sĕ'șĭ uite de năcasurĭ, merge mai bucurosŭ la jupânulŭ Itzig.

Despre importanța cea mare ce o are biserica și șcóla pentru viéța unui poporŭ, nicĭ când nu aude Jiuanulŭ vorbindu-se; de aci în modŭ firescŭ urméză, că elŭ desconsideră aceste instituțiunĭ salutare și nu pune nicĭ unŭ pondŭ pe ele. Nu e mirare déră pentru ce întunereculŭ e așa de mare pe Jiu în poporŭ.

Făcêndŭ cunoscută starea de lucrurĭ de pe aci, nu am avutŭ nicĭ de cum intențiune de a înegri înaintea publicului pe luminătorii poporului de pe Jiu, — căcĭ suntŭ și onorabile esceptiunĭ — ci am espusŭ numai starea faptică a lucrului, retăcêndŭ multe abusurĭ și inconscientiositățĭ. Sperŭ însĕ, că aceste șire ale mele, venindŭ la cunoscința celorŭ chemațĭ, aceia vorŭ vedé rĕulŭ și se vor îngriji de sanarea lui până încă potŭ.

De asemenea nu am voitŭ a detrage nimicŭ din meritulŭ acelora, carĭ ostenescŭ di și nópte pentru binele și înaintarea poporului nostru. Ast-felŭ suntŭ d-lŭ protopopŭ din Petroșenĭ Stefanŭ Radicŭ, despre alŭ căruĭ zelŭ și activitate s'a vorbitŭ de multe-orĭ în colónele acestui prețuitŭ diarŭ. Durere însĕ, că d-sa e singurŭ și nu are cu cine conlucra întru ajungerea scopurilorŭ salutare spre care țintesce.

De asemenea merită tótă lauda și stima bravulu adjunctŭ notarialŭ din Vulcanŭ, Michailŭ Bociatŭ, care fiindŭ în atingere dilnică cu poporulŭ, nu întrelasă a-lŭ lumina și deștepta, a'lŭ face de cu timpŭ a'șĭ plăti impositele, arătându-i rĕulŭ ce urméză pentru elŭ, décă amână până în timpulŭ din urmă, când vine rêndulŭ la licitare. Ba ce e mai multŭ, acestŭ vrednicŭ Domnŭ arată și fața de șcóle unŭ mare interesŭ, cercetându-le adese-orĭ, întrebândŭ pe copii și îndemnându'i la frecuentarea regulată a șcólei, ér despre pedepsele incurse pentru negligențe școlare, îngrijesce cu punctuositate ca acele sĕ se întrebuințeze pentru procurarea de manuale școlare și pentru reparaturile ce eventualŭ se vĕdŭ necesare la edificiulŭ școlarŭ. Îi dicŭ decĭ, ca sĕ pășéscă numai înainte pe acéstă cale și fiă sigurŭ, că ostenelele nu'i vorŭ rĕmâné nerecunoscute.

Prin acestea'mĭ terminezŭ corespondența presentă, sperândŭ, că cele aci scrise și descrise vorŭ produce la loculŭ sĕu efectulŭ doritŭ, ca astfelŭ, când Vĕ voiu mai relata câte ceva de pe Jiu, sĕ Vĕ potŭ aduce la cunoscința scirĭ îmbucurătóre și mai mângâiătóre despre starea acestui poporŭ năpăstuitŭ.

Bălaurulŭ.

Esamene la sate.

La școla română gr. cat. din *Urisorŭ* (comit. Solnocŭ-Dobâca) s'a ținutŭ esamenulŭ în 24 Maiu, fiindŭ de fața poporŭ atâtŭ de numerosŭ, încâtŭ mulțĭ ne mai putêndŭ încăpea în școlă, trebuiră sĕ stea pe afară. Despre decursulŭ esamenului ni-se scrie:

S'au esaminatŭ din totulŭ 32 copii, anume 17 fetițe și 15 băețĭ. Esamenulŭ s'a începutŭ cu catechismulŭ micŭ, apoi istoria biblică, limba română, matematică, geografiă, constituțiune, istoria patriei etc. Rĕspunsurile copiilorŭ au fostŭ spre cea mai deplină mulțumire a publicului, care s'a pututŭ convinge, că d-lŭ învĕțătorŭ *Augustinŭ Popŭ* îșĭ înțelege fórte bine chiămarea sa de învĕțătorŭ românŭ. Tóte mi-au plăcutŭ, dér mai cu sémă declamările sĕ le fi totŭ ascultatŭ.

D-lŭ protopopŭ *Ioanŭ Velle*, ca președinte, lăudă atâtŭ pe învĕțătorulŭ Aug. Popŭ, câtŭ și pe primăria comunală, care încă s'a silitŭ a face pe copii sĕ cerceteze școla regulatŭ, ér d-lŭ Dr. Gabrielŭ Triponŭ, candidatŭ de advocatŭ, de asemenea mulțumi atâtŭ primăriei comunale, câtŭ și părințilorŭ, carĭ se interesézâ de școlă și de sórtea fiilorŭ lorŭ.

In Urisorŭ dela 1880 totŭ învĕțătorĭ tinerĭ și zeloșĭ au fostŭ, dér din causa salarului celui mic și scosŭ cu repartițiune, nu au funcționatŭ mai multŭ de unŭ anŭ. Acuma și salarulŭ s'a ridicatŭ și școla s'a reparatŭ, căcĭ fusese într'o stare miserabilă. Ómenii la îndemnul'i protopopului au făcutŭ destulŭ datorinței lorŭ.

Uriulŭ, o comună mică de lângă Deșŭ, înainte de acésta cu câțĭva anĭ așa a fostŭ de prăpădită, încâtŭ ómenii nu credeau decâtŭ în beutură și erau sĕracĭ ca vai de ei. Nu le trebuia lorŭ nicĭ biserică, nicĭ școlă. Acum însĕ nu mai este așa. De când M. O. D. Protopopŭ Ioanŭ Velle administréză acéstă comună, starea materială și spirituală s'a îmbunĕtățitŭ. M. O. D. Protopopŭ s'a îngrijitŭ ca totŭ-déuna sĕ aibă învĕțătorĭ harnicĭ.

In Uriu și judele, va se dică primăria comunală, încă póte face fórte multŭ numai sĕ voéscă. Judele comunalŭ e omŭ studiatŭ și absolutŭ de preparandiă, cu numele Ioanŭ Rednicŭ, care în înțelegere cu Artene Ilea, omŭ fórte onestŭ, cu Lică Cosma, fĕtŭ (crâsnicŭ) la biserică, și cu alțĭ poporenĭ zeloșĭ încă a contribuitŭ multŭ la înbunătățirea atâtŭ a sorții poporului, premergêndŭ cu esemplu, câtŭ și la înaintarea culturei și învĕțăturei. Copiiĭ acestora, după-ce au cercetatŭ școla din satŭ, au fostŭ trimișĭ la Deșŭ la școlă spre a studia mai departe. Acuma cercetéză școla normală din Deșŭ 4, școla civilă 2, școla catolică unulŭ, ér dintre fetițe două cercetéză școla catolică de fetițe. Ar fi de doritŭ însĕ, ca părinții acestorŭ copii sĕ-i trimită la școle românescĭ, ca sĕ învețe mai întâi limba lorŭ maternă. Acésta o potŭ face, fiindŭ toțĭ ómenii cu stare. Nu trebue sĕ cruțe a cheltui ceva mai multŭ, căcĭ vorŭ avé și folosŭ mai mare.

In *Chimitelniculŭ de Câmpiă* s'a ținutŭ esamenulŭ în 23 Maiu. Étă ce ni-se scrie:

Esamenulŭ s'a ținutŭ sub presidiulŭ P. O. D. Protopopŭ din Ludoșŭ Nicolau Solomonŭ, care s'a depărtatŭ după esamenŭ fórte îndestulitŭ. Esaminarea copiilorŭ a ținutŭ 5 óre întregĭ. Resultatulŭ a fostŭ fórte bunŭ și cu atâtŭ mai înbucurătorŭ, cu câtŭ fostulŭ învĕțătorŭ Vasiliu Căpâlneanu, acum destituitŭ, timpŭ de 6 anĭ, câtŭ a suptŭ din sudó-

---

Se puse și'șĭ spintecă pulpa și scóse o fetiță cu pĕrulŭ de aurŭ, pe care o lăsă sub unŭ copaciu înaltŭ, și elŭ merse apoi acasă. Nisce corbĭ dândŭ de fetiță o luară și o suiră în copaciu, acolo o nutriră până ce fetița se făcŭ mare.

Intr'o di feciorulŭ împĕratului trecêndŭ pe acolo la vênatŭ, dĕdŭ cu ochii de fetiță în copaciu, și'i plăcŭ, căcĭ era frumósă și cu pĕrulŭ de aurŭ. Ce sĕ facă feciorulŭ ca sĕ o pótă scoborî josŭ de acolo, căcĭ ea nu voia sĕ vie josŭ. Se duse prin pădure până ce dete de-o căsuță, în care erau doi ómenĭ bĕtrânĭ, — era vijulŭ cela cu baba.

Se rugă feciorulŭ împĕratului de babă sĕ mérgă sĕ'i scobóre fata. Baba îi făgădui, că o va scoborî, dér sĕ mérgă a doua di după ea.

Se duse baba cu o covată și cu o sită sub copaciu și începŭ a cerne la făină, dér cu covata și cu sita cu gura în josŭ.

Vĕdêndŭ fata, că nu-i bine, strigă din copaciu:

„Nu așa, mătușă! nu-i bine!"

Baba se făcŭ că nu o aude. Mai strigă odată fata, atuncĭ baba dise:

„Vino, draga mătușii, și'mĭ arată, că eu nu sciu."

Fata se scoborî josŭ, baba o aduse acasă și o îmbrăcă cu haine de ale ei. A doua di veni feciorulŭ împĕratului după fată, pe care o duse acasă, o îmbrăcă frumosŭ și nu preste multă vreme făcŭ o nuntă mare câtŭ într'unŭ fundŭ de cotarcă.

Impĕratulŭ însĕ avea de bucătărésă o țigancă. Acésta era mâniósă focŭ pe împĕrătésa cea tînĕră și se totŭ cugeta, cum ar face ceva rĕu împĕrătesei, ca sĕ rĕmâe ea, țiganca, împĕrătésă.

Odată i-se dete prilejŭ. Țiganca, care de altmintrelea pe dinafară se vedea a iubi și a trăi bine cu împĕrătésa, dise că'i va căuta în capŭ. Impĕrătésa cea tînĕră se învoi, se puse cu capulŭ în póla țiganei.

Impĕrătésa ațipi și adurmi cu capulŭ în póla țigăncei. Atuncĭ țiganca îi tăiă pĕrulŭ celŭ de aurŭ împĕrătesei, tăiă și pe alŭ ei celŭ negru țigănescŭ, făcŭ cirŭ de făină de grâu și schimbă pĕrulŭ lipindŭ pe alŭ împĕrătesei pe capulŭ ei, ér alŭ ei pe capulŭ împĕrătesei. Impĕrătésa se sculă într'unŭ târdiu. Vĕdêndu-se așa de batjocurită, și-a lăpĕdatŭ hainele de împĕrătésă, s'a îmbrăcatŭ în haine pĕcurărescĭ și s'a făcutŭ pĕcurarŭ la oile împĕratului.

Intr'o séră pĕcurarii toțĭ în colibă începură a spune la minciunĭ, povestĭ, și alte vorbe, vedĭ, ca sĕ nu adórmă cu-rêndŭ, pentru paza oilorŭ. Pĕcurarulŭ celŭ nou dise:

„Sĕ vĕ spunŭ eu o gâcitură, care nicĭ ațĭ audit'o până acum, nicĭ vețĭ mai audi-o."

„Sĕ audimŭ!" rĕspunseră pĕcurarii.

Pĕcurarulŭ dise:

„Cójă uscată, de călugĕrŭ dată, de vĕjŭ mâncată, de vĕjŭ țipată (aruncată), sub copaciu lăsată, de corbĭ luată, în copacĭ suită, de corbĭ hrănită, mare crescută, de babă celuită (înșelată), josŭ coborîtă, pe capŭ tunsă, cu cirŭ unsă, la oi dusă."

Pĕcurarii se minunară și nu putură gâci.

A doua di unŭ pĕcurarŭ merse la împĕratulŭ și'i spuse, că a venitŭ unŭ pĕcurarŭ nou, care li-a spusŭ o gâcitură, de se minunară cu toții, și nu o potŭ deslega.

Impĕratulŭ porunci sĕ mérgă pĕcurarulŭ celŭ nou la elŭ la curte. Acesta se și duse și la porunca împĕratului spuse gâcitura. Insĕ nicĭ împĕratulŭ nu o putŭ gâci, ci merse cu pĕcurarulŭ la baba, care i-a scoborîtŭ fata. Pĕcurarulŭ spuse gâcitura, ér baba audind'o, îi dise împĕratului sĕ se facă mâniosŭ și sĕ dea pĕcurarului o cleapsă (palmă) peste capŭ, ér pe împĕrătésa asemenea sĕ o prindă puținŭ și sĕ o tragă de pĕrŭ. Impĕratulŭ făcŭ așa, dete pĕcurariului o palmă peste capŭ de-i sări căciula câtŭ colo... cu căciula îi sări însĕ și pĕrulŭ celŭ negru din capŭ și nu'i rĕmase decâtŭ teșiturile pĕrului de aurŭ, ér pe împĕrătésa de țigancă asemenea o sgudui de-i rĕmase pĕrulŭ de aurŭ în mână.

Vĕdêndŭ acésta împĕratulŭ, cunoscŭ îndată înșelătoria țigăncei, care batjocurĭ pe tînĕra împĕrătésă. Se mânia focŭ împĕratulŭ și poruncĭ de legă pe țiganca de nouă epe sure, care încunjurară nouĕ hotarĕ de totŭ prafŭ se făcŭ țiganca.

Așa va pedepsi și Dumnedeu pe batjocuritorii lumei acesteia.

Nicolau Mihăescu,
învĕț.

rea poporului nostru salarulŭ anualŭ de 200 fl. nu a făcutŭ chiar nicĭ unŭ sporŭ, ci pururea s'a escusatŭ la esamene cu aceea, că pruncii din Chimitelnicŭ n'au capŭ de a puté învĕța. (Găsitu-s'au ómenĭ, carĭ sĕ crédă asemenea neghiobii? — *Red.*)

Acuma însĕ s'a convinsŭ și poporulŭ nostru, că ce póte face unŭ preotŭ cu tragere de inimă și unŭ învĕțătorŭ harnicŭ. Onóre noului nostru preotŭ Teodorŭ Hărșianu și vrednicului învĕțătorŭ Nicolau Pĕtruța!

Ți-se sfâșie inima când îțĭ aducĭ aminte, că acéstă frumósă și avută comună, curatŭ românéscă, înainte de acéstă cu 6—7 anĭ era îndestulată cu de tóte, ér astădĭ, în urma comasărei cerute acum 5 anĭ de rĕposatulŭ vice-protopopŭ de aicĭ, mai bine de jumĕtate din locuitorĭ se află în cea mai deplorabilă stare materială și în totŭ momentulŭ gata de a lua calea către România. Avemŭ însĕ credință tare, că sub noii conducĕtorĭ starea lucrurilorŭ va lua o față mai înbucurătóre.

Veritas.

In *Seplacŭ* de lângă Gherla s'a ținutŭ esamenulŭ cu copiiĭ dela școla română de acolo în 18 Maiu. Despre decursulŭ esamenului ne scrie d-lŭ Ioanŭ Gelnerŭ, inspectorele școlarŭ de acolo, întrĕ altele următórele:

Esamenulŭ s'a ținutŭ sub presidiulŭ d-lui Ioan Georgiu, profesorŭ la institutulŭ teologicŭ din Gherla, fiindŭ de față d-lŭ I. Sonea, ca directorŭ școlarŭ, apoi d-lŭ I. Boerŭ, învĕțătorŭ normalŭ în Gherla, ér Prea Stim. D-na Makray fù representată prin D-lŭ Silvestru. De față era și întregŭ senatulŭ școlarŭ, curatorimea bisericéscă, primăria comunală și maioritatea locuitorilorŭ din locŭ.

Esaminulŭ s'a începutŭ la 2 și a duratŭ până către 6 óre d. a. Sala împodobită frumosŭ. Pe masă clasificărĭ, scrisorĭ de probă, programa esaminului etc. Acéstă programă era întocmită așa, că după fiă-care studiu urma o declamare și o cântare potrivită. Astfelŭ după religiune s'a cântatŭ. „Cântarea Cheruvimilorŭ"; după istoriă „Unŭ rĕsunetŭ", ér la urmă *„Ruga dela Chisceu,"* comediă poporală într'unŭ actŭ cu cântece și jocŭ, de Iosifŭ Vulcanŭ, cu câteva modificărĭ, care s'a jucatŭ de pruncii școlarĭ cu succesŭ.

Școla are numai unŭ învĕțătorŭ, care pe dreptulŭ se bucură nu numai de iubirea copiilorŭ, ci și a părinților ŭ, — dér școla are *trei despărțeminte*, în carĭ s'au propusŭ tóte studiele prescrise pentru școlele poporale elementare, din carĭ esaminându-se pruncii presențĭ, s'a constatatŭ, că zelosulŭ învĕțătorŭ d-lŭ *Maximilianŭ Silași* și de astădată și-a făcutŭ în tótă privința destulŭ grelei sale chiămărĭ, arătândŭ o înaintare cu pruncii școlarĭ preste așteptare îmbucurătóre. Copiiĭ din școla d-lui Silași iubescŭ fórte multŭ cântările naționale și bisericescĭ, avêndŭ învĕțătorulŭ deosebită destoiniciă de a conduce corulŭ cu copiiĭ.

Cu unŭ cuvêntŭ, de resultatulŭ esamenului cu toții amŭ rĕmasŭ încântațĭ. D-lŭ președinte încă îșĭ arătà deplina sa mulțumire printr'o vorbire fórte însuflețitóre, la care poporulŭ mișcatŭ rĕspunse cu „sĕ trăéscă!" și așa se finì esamenulŭ cu „Cuvine-se cu adevĕratŭ", ér cei presențĭ se depărtară ducêndŭ fiecarele în inima s'a o suvenire plăcută, care va rĕmâné acolo neștérsă pentru acela, care a făcutŭ din pétră necioplită vasŭ poleitŭ.!

In *Bogata maghiară*, comitatulŭ S. Dobêca, s'a ținutŭ esamenulŭ în 18 Maiu, deodată cu adunarea Reuniunei învĕțătorilorŭ din tractulŭ Vadului. Deși școla nu dispune de tóte rechisitele trebuinciόse, succesulŭ esamenului însĕ, după cum ni-se scrie, a fostŭ mulțămitorŭ, ceea-ce s'a constatatŭ și din partea membrilorŭ Reuniunei cu ocasiunea criticei.

Coriștii plugarĭ din Șomcuta-mare.

Numai astă iérnă, în luna lui Decemvre, se constitui corulŭ plugarilorŭ românĭ din Șomcuta-mare și mulțămită strădalnicului și neobositului d-nŭ învĕțătorŭ *Eliă Popŭ*, sub a căruia conducere s'a înființatŭ acestŭ corŭ, despre sporulŭ făcutŭ de bravii coriștĭ ne și sosesce deja veste de totŭ îmbucurătóre.

D-lŭ învĕțătorŭ din Șimleulŭ Silvaniei, Petru Longinŭ, în vacanța Paștilorŭ mergêndŭ la Șomcuta mare, și luândŭ parte în vre-o două serĭ la esercițiile de probă ale coriștilorŭ, ne scrie că a rĕmasŭ peste mĕsură surprinsŭ și încântatŭ de sporulŭ făcutŭ de coriștĭ. D-sa nu se putea aștepta la nu sciu ce lucrurĭ marĭ, pentru-că scia, că pentru a forma unŭ corŭ bunŭ se cere cunóscerea notelorŭ, ér pe coriștii din Șomcuta îi cunoscea, scia că suntŭ nisce țĕranĭ de ai noștri, cu palmele gróse de córnele plugului, despre carĭ nicĭ pe departe nu-i venia sĕ crédă, că într'unŭ timpŭ așa de scurtŭ arŭ fi în stare sĕ facă unŭ sporŭ atâtŭ de mare. Când colo ce sĕ vedĭ însĕ? Ei cântară cu o regularitate și într'o armoniă admirabilă: „Cherovicu", composițiă de Vorobchievicĭ, „Christosŭ a înviatŭ", „O, ce este minunată" și „Uite mamă", de Dima, „Cântecŭ vênătorescŭ", de Flondorŭ și altele. Cântările se esecutară în 4 vocĭ.

In Dumineca Tomii corulŭ se produse în biserica din comuna vecină Cioltŭ, unde se adunară preoții românĭ din protopopiatul Șomcutei-marĭ la conferența lorŭ de primăvéră. Se înțelege, poporulŭ nostru din Cioltŭ a rĕmasŭ fermecatŭ la audulŭ frumóselorŭ cântărĭ. 'I-s'a spusŭ d-lui P. Longinŭ, că în lunile de véră coriștii aceștia vorŭ aranja și unŭ concertŭ împreunatŭ cu petrecere cu jocŭ.

Conducĕtorulŭ acestui corŭ, d-lŭ învĕțătorŭ Eliă Popŭ, care în timpŭ așa scurtŭ a sciutŭ face progrese atâtŭ de marĭ, ar puté servi de modelŭ învĕțătorilorŭ noștri cu atâtŭ mai vêrtosŭ, căcĭ, după cum ni-se scrie, d-sa a făcutŭ marĭ progrese cu tinerimea din acéstă comună în tóte direcțiunile.

Aniversarea proclamărei regatului României.

Cetimŭ în „Monitorulŭ Oficialŭ":

Joi, 10 Maiu, 21 tunurĭ, trase în revĕrsatulŭ dorilorŭ, au vestitŭ Capitalei a IX-a aniversare a acestei memorabile dile.

La órele $10^{1}/_{4}$, 101 tunurĭ anunța pornirea M. M. L. L. Regelui și Reginei și a A. S. R. Principelui Moștenitorŭ presumtivŭ alŭ Corónei din Palatulŭ din Capitală la Sânta Metropoliă.

Majestățile Lorŭ și Alteța Sa Regală, în trăsură de gală à la Daumont, escortate de adjutanții regescĭ și de divisionulŭ de gendarmĭ, străbatŭ stradele ce conducŭ la Catedrală, d'alungulŭ cărora erau aședate trupele din garnisónă sub comanda d-lui generalŭ de divisie, Cernatŭ, comandantŭ alŭ corpului II de armată; ér pe ambele laturĭ ale bulevardului Elisaveta elevii școlelorŭ superióre, secundare și primare din Capitală. Atâtŭ pe strade câtŭ și la ferestri și pe balcóne, împodobite cu steagurĭ, covóre și ghirlande de florĭ, o numerósă mulțime saluta cu respectŭ și iubire pe Suveranĭ și Principe în trecerea Lorŭ.

La órele $10^{1}/_{2}$, Majestățile Lorŭ și Alteța Sa Regală ajungŭ la Metropoliă și suntŭ întêmpinate la intrarea în biserică cu Evangelia și Crucea de către I. P. S. S. Mitropolitulŭ Primatŭ înconjuratŭ de înaltulŭ clerŭ, de d. președinte alŭ consiliului, împreună cu toțĭ d-nii miniștri, de d-nii generalĭ și de d-nii atașațĭ militarĭ ai puterilorŭ străine; după care apoi ascultă serviciulŭ religiosŭ ce s'a slujitŭ de Inaltŭ Prea Sânția Sa asistatŭ de unŭ numĕrosŭ clerŭ.

La acéstă ceremoniă au fostŭ față I. P. S. S. Metropolitulŭ Moldovei, împreună cu PP. SS. LL. Episcopii, membrii ai Sântului Sinodŭ, d-nii miniștri, d-nii președințĭ cu biurourile corpurilorŭ legiutóre, mai mulțĭ d-nĭ senatorĭ și deputațĭ, înaltele curțĭ de casațiune și de compturĭ, corpulŭ profesoralŭ, curțile și tribunalele, d. primarŭ cu consiliulŭ comunalŭ alŭ capitalei, camera de comerțŭ, înalțĭ funcționarĭ ai statului, și d-nii oficerĭ din armata permanentă, teritorială și din reservă, carĭ nu erau sub arme, precum și unŭ numĕrosŭ publicŭ.

După sĕvîrșirea Te Deumului, Majestățile Lorŭ și Alteța Sa Regală merseră în apartamentele I. P. S. S. Metropolitulŭ Primatŭ, carele în numele Sântului Sinodŭ, a presintatŭ Suveranilorŭ și Principelui felicitărĭ pentru acéstă di scumpă tuturorŭ Românilorŭ. Asemenea și d-nii miniștri cu dómnele, aflațĭ aci, au adusŭ urărĭ Suveranilorŭ și Principelui.

Suveranii și Principele bine-voiră a convorbi apoi cât-va timpŭ cu Inalții demnitarĭ ai bisericei, mulțumindu-le pentru urările ce le au adresatŭ, cu atâtŭ mai scumpe inimei lorŭ, venindŭ din partea Sântului Sinodŭ, care neîncetatŭ înalță rugĭ pentru prosperitatea și fericirea poporului românŭ.

După acésta, Regele și Principele încălecară, și însoțițĭ de toțĭ d-nii generalĭ, de d-nii locot.-colonelŭ Baronŭ de Taube, maiorŭ Youssouf Kenan Bey, maiorŭ Douglas Dewson, căpitanŭ Mueller, căpitanŭ Comte de Villeneuve-Bargemon și de căpitanulŭ Comte Marensi, atașațĭ militarĭ ai Rusiei, Turciei, Angliei, Germaniei, Franciei și Austro-Ungariei, de adjutanții regescĭ și de o numĕrósă suită, pornescŭ spre bulevardulŭ Universității, precedațĭ de trăsura în care se afla M. S. Regina.

In momentulŭ când Regele se apropià de trupele înșirate pe stradă, d. generalŭ de divisie Cernatŭ, care se afla în capulŭ lorŭ, întêmpinà pe Suveranŭ și'i înmânà raportulŭ trupelorŭ, ce erau sub arme.

M. S. Regina, ajungêndŭ la bulevardŭ, se coborî din trăsură și luà locŭ în frumosulŭ pavilionŭ într'adinsŭ construitŭ, unde se aflau toțĭ miniștri cu dómnele, d-nii președințĭ ai corpurilorŭ legiuitóre, d-nii membri ai corpului diplomaticŭ cu dómnele, precum și multe dómne, soții ale înalțilorŭ demnitarĭ ai statului, civilĭ și militarĭ.

Curêndŭ după acésta sosesce și Regele, împreună cu Principele, încunjurațĭ de o numĕrósă suită, și aședêndu-se înaintea statuei lui Mihaiu Viteazulŭ, Majestatea Sa primesce defilarea trupelorŭ în ordinea următóre:

Scólele publice; Musicele; Oficerii fără trupă; Scóla specială de artileriă și geniu; Scóla de oficerĭ (secția infanteriei); Scóla de podurĭ și șosele; Trăgĕtogii pe arme; Batalionulŭ 4 vênătorĭ; Regimentulŭ 4 linie; Regimentulŭ 8 linie; Compania dorobanților ŭ de regimentulŭ 33 Dobrogea (cu fesurĭ); Regimentulŭ 6 dorobanțĭ; Regimentulŭ 21 dorobanțĭ; Regimentulŭ 1 geniu; Batalionulŭ de asediu; Regimentulŭ 2 artilerie; Regimentulŭ 6 artilerie; Scóla de cavaleriă; Scóla de oficerĭ (secția cavaleriei); Regimentulŭ 3 Roșiorĭ; Regimentulŭ 3 călărașĭ și Divisionulŭ gendarmĭ.

Defilarea și ținuta trupelorŭ fiindŭ din cele mai impunĕtóre, M. S. Regele bine-voi a exprima Inalta Sa satisfacțiune d-lui Generalŭ Cernatŭ, comandantulŭ corpului II de armată.

După terminarea defilărei, cortegiulŭ regalŭ se întórse la Palatŭ în aceeașĭ ordine, ca la plecarea dela Metropoliă; strigărĭ pline de entusiasmŭ întâmpinau în tóte părțile cortegiulŭ regalŭ pe totŭ drumulŭ sĕu, și din balcóne și ferestre nenumĕrate buchete și cununĭ de florĭ se aruncară în trăsura regală.

Majestățile Lorŭ și Alteța Sa Regală mulțumiră la aceste manifestațiunĭ de iubire în chipulŭ celŭ mai voiosŭ.

Séra, la órele $8^{1}/_{2}$, avù locŭ o frumósă retragere militară cu facle, compusă din tóte musicele garnisónei, la care unŭ numĕrosŭ publicŭ cu torțe se asociase pentru a aduce o ovațiune Augustilorŭ Suveranĭ și a dovedi ast-felŭ dragostea și devotamentulŭ ce are poporulŭ pentru dinastia română.

D. Brătescu, consilierŭ comunalŭ, în numele comerciului și alŭ industriei Capitalei, a adresatŭ Suveranilorŭ și Principelui o cuvêntare de felicitare, care a fostŭ acoperită de repetate urale ale numerósei mulțimĭ, ce se întesa pe piața Palatului.

Majestățile Lorŭ și Alteța Sa Regală se arătară în mai multe rêndurĭ pe balconŭ și au fostŭ aclamate cu strigărĭ de: Trăiască Regele! Trăiască Regina! Trăiască Principele Ferdinandŭ Moștenitorulŭ Corónei!

Piața palatului și stradele principale erau întesate de unŭ publicŭ atâtŭ de numĕrosŭ, încâtŭ abia se puteau străbate.

La órele $9^{1}/_{2}$ M. S. Regele și A. S. R. Principele Ferdinandŭ au făcutŭ o preumblare, în trăsură à la Daumont, pe principalele strade, mândru iluminate, și apoi s'au îndreptatŭ spre grădina Cișmegiu (iluminată electricŭ) unde avură locŭ bogate focurĭ de artificii.

Majestatea Sa și Alteța Sa Regală, în timpulŭ câtŭ au străbătutŭ stradele și grădina Cișmegiu, valurĭ de lume se grămădeau necontenitŭ împrejurulŭ lorŭ, aclamându'i cu celŭ mai căldurosŭ entusiasmŭ, și aceste simțĕminte aveau cu atâtŭ mai multŭ temeiu, cu câtŭ erau împărtășite de întrégă țéra recunoscĕtóre acestei Domnii, ce i-a datŭ glorie, propășire și liniște roditóre.

TELERGAMELE „GAZ. TRANS."

(Serviciulŭ de coresp. biuroului din Pesta.)

Pesta, 30 Maiu. Camera deputaților ŭ a respinsŭ cu 219 contra 80 voturĭ proiectulŭ lui Iranyi pentru revisuirea legii incolatului.

Sofia, 30 Maiu. Tribunalulŭ militarŭ, după o sfătuire de 16 óre, a pronunțatŭ la 2 óre diminéța următórea sentință: *I. Panița*, pentru complotŭ în contra vieții principelui și a miniștrilorŭ, și penntru complotŭ de a rĕsturna regimulŭ actualŭ cu ajutorŭ streinŭ, îndată ce ar fi pășitŭ la esecutarea loviturei, *e condamnatŭ la mórte prin împușcare*, dér e recomandatŭ a fi grațiatŭ de pedépsa cu mórte; Kalubkoff e condamnatŭ la 9 anĭ temniță, sublocotenentulŭ Rizoff la 6 anĭ, Arnarndoff la 6 anĭ, oficerii Tateff, Ciavdaroff, Moloff și Kesimoff la câte 3 anĭ, Stefanoff la 5 lunĭ temniță. Ceilalțĭ acusațĭ au fostŭ achitațĭ.

Cununiă. D-lŭ *Nicolau V. Popŭ*, învĕțătorŭ grănițerescŭ, și d-șóra *Elena Ternoveanu* se vorŭ cununa în 8 Iunie st. n. în biserica gr. cat. din Tohanulŭ vechiu.

POȘTA REDACȚIUNEI.

D-lui G. T. înv. în Cuvescĭ. Vĕ puteți procura dela librăria *N. Ciurcu*, din *Brașovŭ* colecția de „Doine și strigăturĭ din Ardealŭ" de *Jarnik-Bârseanŭ*, care costă 2 fl. 50 cr.; acésta e cea mai bogată colecțiă. Alte colecțiunĭ mai micĭ are: „Cântece și doine" de Zographos, 1 fl. 35 cr.; „Doina lăcrimióră" de Rădulescu, 75 cr.; „Doina" de Popescu, 75 cr. Avêndŭ nevoiă și de alte cărțĭ, e bine sĕ cerețĭ catalogulŭ librăriei amintite:

Caracterulŭ.*)

Formarea caracterului.

I. Influința familiei.

Omenirea se regenereză, renasce necurmatŭ prin mame bune. Și cea mai sĕracă familiă, în care

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 102 alŭ „Gaz. Trans." din anulŭ curentŭ.

este o mamă virtuósă, activă, veselă şi curăţică, póte sĕ devină lăcaşulŭ virtuţii şi alŭ fericirii, unde se potŭ desvolta şi florile mai nobile ale vieţii casnice; acestŭ lăcaşŭ póte sĕ fiă scumpŭ unui bărbatŭ prin multe vesele amintirĭ, elŭ póte sĕ fiă unŭ altarŭ sfântŭ pentru inimă, unŭ refugiu în potriva furtunelorŭ vieţii, unŭ dulce locŭ de odihnă după muncă grea, o mângâiere când omulŭ e nefericitŭ, o mândriă când este fericitŭ şi în tóte împrejurările elŭ póte fi unŭ isvorŭ alŭ celorŭ mai curate bucurii.

Familia bună este astfelŭ, nu numai pentru timpulŭ juneţei, ci şi pentru acela alŭ etăţii înaintate, cea mai bună şcólă spre a învĕţa voioşiă, paţienţă, stăpânire de sine şi sĕmţŭ de datoriă.

Familia este cu deosebire adevĕrata şcólă a omeniei. Goethe, marele poetŭ germanŭ, ḑice: Décă voiescĭ sĕ afli ceea ce se cuvine, întrébă numai pe femeile nobile! Ómenii cei mai înţelepţĭ şi cei mai bunĭ nu s'au ruşinatŭ nicĭ odată de a mărturisi, că în cerculŭ familiei au petrecutŭ órele cele mai fericite ale vieţei lorŭ.

Cumcă mama face mai multŭ pentru crescere decâtŭ tata, se vede lămuritŭ la familiile, unde mama lipsesce. Şi firesce lipsa mamei o simtŭ mai multŭ fetele decât băieţii; ba se póte ḑice, că pentru fete mama este neapĕrată şi nimenĭ nu o póte înlocui. Avemŭ destule esemple, că chiar fiice din case fórte bune, carĭ şi-au perdutŭ mama de timpuriu, crescŭ de multe-orĭ fără disciplină şi ruşine şi în urma acésta se ticăloşescŭ. Pe câtŭ timpŭ trăiesce mama şi'şi face datoria, acésta abia póte fi cu putinţă, şi éraşĭ de altă parte s'a vĕḑutŭ, că mórtea séu viéţa destrăbălată a tatălui n'are o influinţă însemnată asupra crescerei copiilorŭ, când o conduce o mamă bună. De aceea s'a asĕmĕnatŭ cu dreptŭ cuvêntŭ o familiă fără tată cu o casă fără coperişŭ, ér o familiă fără mamă cu-o casă fără de vatră şi fără de centru.

Multe mame au crescutŭ singure şi au aşeḑatŭ cum au pututŭ pe copiii lorŭ, adese-orĭ cu multŭ nĕcazŭ şi trăgêndu'şĭ dela gură, dér tocmai din familii de acestea au eşitŭ nu puţinĭ bărbaţĭ însemnaţĭ.

Astfelŭ a fostŭ Cromwell, despre alŭ căruia tată se scie puţinŭ. Mamă-sa însĕ avea o minunată însuşire, de a'şĭ ajuta şie-şĭ, décă nu-i ajutau alţii; spiritulŭ şi energia ei erau totŭ aşa de marĭ, ca blândeţa şi paţienţa ei; cu propriele ei mânĭ a sciutŭ sĕ agoniséscă ḑestre pentru cincĭ fiice ale sale, care li-a făcutŭ posibilŭ a'şĭ căpĕta bărbaţĭ din familii multŭ mai bogate; singura ei mândriă a fostŭ onestitatea, pasiunea ei a fostŭ a iubi. Ea, şi după ce fiulŭ ei a ajunsŭ stăpânŭ peste tótă Englitera, se purta în palatulŭ regalŭ totŭ aşa faţă cu elŭ, cum se purta în vechia berăriă dela Huntingdon.

Washington şi-a perdutŭ pe tatălŭ sĕu când era de unspreḑece anĭ. Mamă-sa a fostŭ o minunată găzdóiă de-o estraordinară energiă. Ea avea sĕ-şĭ crescă copii, sĕ conducă o casă mare şi sĕ administreze moşii estinse şi ea făcù tóte aceste cu celŭ mai bunŭ succesŭ. Mintea ei, diligenţa ei întotdéuna viuă, iubirea ei îĭ ajutară de-a delătura orĭ-ce piedecă şi ca cea mai frumósă rĕsplată a ostenelelorŭ sale ea avù fericirea a vedé nu numai pe copiiĭ ei mai tinerĭ în posiţii onorifice, ba a vedé chiar pe celŭ dintêiu născutŭ alŭ ei între întemeiătorii republicei nord-americane.

Aprópe toţĭ bărbaţii marĭ au avutŭ sĕ mulţuméscă succesele lorŭ în cea mai mare parte mamelorŭ lorŭ, ceea ce scimŭ chiar din gura multora dintrĕ ei. Napoleon obicĭnuia sĕ ḑică, că conducerea unui bărbatŭ, bună, orĭ rea, atêrnă cu totulŭ dela mama sa, şi elŭ însuşĭ susţinea, că strălucita sa carieră o atribue voinţei tarĭ şi stăpânirei de sine, ce are a-o mulţămi mamei sale.

Şi mama marelui contrarŭ alŭ lui Napoleonŭ, Wellington, a fostŭ o femeiă de o extra-ordinară tăriă de caracterŭ. Totŭ acésta se póte ḑice despre mama unui altŭ contrarŭ alŭ lui Napoleon, despre regina Luisa, care era adorată nu numai de Prusia, ci de întréga Germaniă, ca unŭ „îngerŭ bunŭ pentru causa bună".

Nu mai puţinŭ este sciutŭ, câtŭ de multŭ au sĕ mulţuméscă poeţii şi artiştii mamelorŭ lorŭ. Schiller, câtŭ timpŭ a fostŭ acasă, a fostŭ crescutŭ în cei patru anĭ d'intâi esclusivŭ numai de cătră mamă-sa, blândă şi evlaviósă, ér mai târḑiu cu deosebire de ea. Ea a datŭ copilului libertatea, de care a avutŭ lipsă, spre a se puté desvolta în însuşirile sale proprii, spre a puté compune pe tâlharii (Die Räuber), pe Don Carlos, Tell ş. a.

Mama lui Goethe e cunoscută ca o femeiă însemnată, plină de humorŭ şi cu deosebire aptă de a înflăcăra spiritele tinere, făcêndu-le împărtăşirĭ din bogatele esperienţe ale vieţei sale. După unŭ discursŭ mai îndelungatŭ cu ea, unŭ călĕtorŭ însufleţitŭ esclamă: „Acum sciu, cum a devenitŭ Goethe bărbatulŭ, ce este aḑĭ!" Goethe însuşĭ ḑicea despre mamă-sa, că era vrednică de viéţă şi mărturisia, că dela dênsa a împrumutatŭ veselia sa şi plăcerea de a scrie fabule. Aşadér a moştenitŭ aceea, ce-lŭ caracteriséză, ca poetŭ. Elŭ îşĭ cinstea aşa de multŭ pe mamă-sa, încâtŭ, când venia la Frankfurt, visita pe toţĭ aceia, carĭ fuseseră amicabilĭ faţă cu mamă-sa, îi visita cu scopŭ de a-le mulţămi.

Intrĕ artiştĭ a statŭ mai alesŭ Ary Scheffer*) în celŭ mai frumosŭ raportŭ cu mamă sa. Ea, ale căreia trăsurĭ frumóse le-a înfăţişatŭ elŭ în Beatrice, Monica şi în alte opere ale sale, l'a încuragiatŭ de a se dedica artei şi i-a procuratŭ cu cea mai mare abnegare mijlócele trebuincióse. Scrisorile, ce i-le adresa, erau totdéuna pline de sfaturĭ părintescĭ şi de căldurósă simpatiă femeiascĕ pentru stăruinţele sale. „Décă m'ai puté vedé", scrise ea odată, „cum sărutŭ portretulŭ tĕu, numindu-te cu lacrimĭ în ochĭ fiiulŭ meu iubitŭ, ai înţelege, câtŭ mĕ costă de a purta faţă cu tine câte odată unŭ limbagiu seriosŭ şi de aţĭ causa durere...... Fi diligentŭ, fi înainte de tóte modestŭ şi umilitŭ şi décă simţĭ că eştĭ superiorŭ altora, asémĕnă lucrările tale cu natura şi cu idealulŭ tĕu şi astfelŭ prin depărtarea ce-o vei afla-o întrĕ tine şi întrĕ natură şi idealulŭ tĕu vei fi scutitŭ de trufiă şi îngâmfare".

Incă mulţĭ anĭ după mórtea mamei sale îşĭ aducea aminte Scheffer de sfaturile ei şi le întipăria fiilorŭ şi nepoţilorŭ sĕi.

*) Ary Scheffer, pictorŭ francesŭ, născutŭ la 1795 în Dortrecht. Unulŭ din corifeii şcólei de pictură romantice.

Michelet, istoriculŭ francesŭ, rĕdică mamei sale celŭ mai frumosŭ monumentŭ în introducerea operei despre „preoţĭ, femei şi familii". Elŭ ḑice acolo: „Pe când scriiam aceste, mĕ gândiam la o femeă, care cu mintea ei severă şi seriósă m'ar fi sprijinitŭ de sigurŭ în aceste lupte. Eram încă unŭ copilŭ, când o perdui înainte cu treiḑecĭ de anĭ, cu tóte astea amintirea ei mĕ însoţesce pretutindenĭ şi în totdéuna. Ea a suferitŭ împreună cu mine, pe câtŭ timpŭ am fostŭ sĕracŭ, şi n'a mai trăitŭ când mi-a mersŭ mai bine. In tinereţe am supĕrat'o şi acum nu-o potŭ mângâia. Nu sciu nicĭ unde se află mormêntulŭ ei, căcĭ atuncĭ eram prea sĕracŭ de a-i cumpĕra unulŭ! Sêmţescŭ adêncŭ că sunt fiiulŭ femeii. Necurmatŭ regăsescŭ în gândirile şi vorbele mele — ne mai vorbindŭ de trăsurile mele şi de atitudinea mea — pe mama mea. Sângelui mamei mele am sĕ mulţămescŭ simpatia ce-o sêmtŭ pentru veacurile trecute şi amintirea cu recunoscinţă de toţĭ morţii. Cum a'şĭ fi pututŭ, eu însumĭ îmbĕtrânindŭ, sĕ-i rĕsplătescŭ totŭ ce a făcutŭ pentru mine! Numai unŭ lucru puteam sĕ facŭ, pentru care mi-ar fi mulţămitŭ: acéstă scriere în favórea femeilorŭ şi a mamelorŭ".

(Va urma).

Anecdote şcolastice.

Profesorulŭ: „Nu tăgădui, George, că tu ai spartŭ gémulŭ dela clasă; faţa te tradéză singură, că eştĭ palidŭ."

Şcolarulŭ: „Ah, domnule profesorŭ, colórea albă este colórea inocenţei."

*

Mama: „Vedĭ, Mitică, în sĕptĕmâna trecută ai făcutŭ mamei tale multă bucuriă, cândŭ te-a pusŭ d. profesorŭ în loculŭ celŭ dintêiu în clasă; şi astă-dĭ, după cum 'mĭ-a spusŭ Toma, éră te-a datŭ înapoi!"

Fiulŭ: „Apoi, dragă mamă, şi alte mame dorescŭ sĕ aibă câte-odată bucuriă!"

*

Unŭ studentŭ, care era fórte desŭ visitatŭ de creditorii sĕi, scrise pe uşa locuinţei sale: „Vĕrsatŭ negru."

Din acea oră nicĭ unŭ pantofarŭ, nicĭ unŭ croitorŭ séu birtaşŭ nu mai cuteza sĕ intre în camera lui.

*

Profesorulŭ: „Omulŭ are douĕ mânĭ; spune-mĭ, Nicolae, pentru-ce?"

Scolarulŭ: Pentru ca cu una sĕ dea cu alta sĕ ia.

*

Profesorulŭ: Spune-mĭ, Vasile, cum se chiamă acéstă literă?

Şcolarulŭ: „După vedere o cunoscŭ de multŭ, dér numele 'i l'am uitatŭ!"

*

„Câtŭ de frigŭ trebue sĕ fiă la polulŭ nordicŭ?" întrebà unŭ profesorŭ pe unŭ şcolarŭ, pe cândŭ avea lecţiune de geografiă.

„Aşa de frigŭ", rĕspunse şcolarulŭ, „încâtŭ numai cândŭ gândescŭ la acésta, îmĭ înghiaţă rĕspunsulŭ pe limbă!"

*

Unŭ profesorŭ de religiune spuse odată şcolarilorŭ sĕi: „Cine este bravŭ şi face bine, acela merge în raiu." — „Spune-mĭ tu, George, ce se va întêmpla cu acela, care va face rĕu?"

Şcolarulŭ, fiu de advocatŭ, rĕspunse: „Pe acela 'lŭ va apĕra tata!"

(După „Şcóla Română".)

MULTE SI DE TOATE.

Istoriculŭ calescei.

Când îşĭ dă sémă omulŭ de perfecţiunea cea mare şi avantagiulŭ în comunicaţiunea uşóră şi comodă, ce ni-lŭ oferescŭ astăḑi calescile cu arcurĭ (hinteurĭ), ar cugeta, că suntŭ o invenţiune cine scie câtŭ de vechiă. Décă însĕ aflămŭ, că ele îşĭ au începutulŭ abia de prin seclulŭ alŭ XV-lea şi încă într'o formă de totŭ primitivă şi simplă, atuncĭ nu putemŭ decâtŭ sĕ admirămŭ progresulŭ ce l'a făcutŭ omenimea cu dênsele.

Istoria ne servesce cu unele date în acéstă privinţă şi ne arată fasele, prin carĭ au trecutŭ calescile până când au ajunsŭ la starea lorŭ de astăḑĭ. Aşa despre prima calésca se face amintire, că ar fi folosit'o regina Spaniei Isabela când a întratŭ în Parisŭ la a. 1405. Mai târḑiu cu câţĭva anĭ, adecă la a. 1457 Ladislau V regele Ungariei trimise ca darŭ reginei Franciei de asemenea o caléscă grandiósă, de care dênsa s'a miratŭ fórte tare. Articlulŭ acesta de luxŭ însĕ nu fù imitatŭ de nimenĭ dintre nobilĭ, ba încă fù luatŭ în batjocură.

Pe timpulŭ lui Franciscŭ I în Parisŭ erau numai douĕ calescĭ, dintre acestea una era a regelui, ér cealaltă a unei amice a lui. Mai târḑiu René de Laval pentru grăsimea lui estraordinară a obţinutŭ permisiunea de a se folosi de caléscă, de asemenea fură împărtăşite de acestŭ favorŭ şi câteva dame de curte.

Carolŭ alŭ IX-lea însĕ voindŭ sĕ opréscă luxulŭ, interḑise folosirea calescilorŭ şi chiar sub Henric alŭ III-lea nu era permisŭ magnaţilorŭ sĕ apară în curtea regală altfelŭ, decâtŭ călărĭ şi acésta se referia chiar şi la femei.

Henric IV n'a avutŭ decâtŭ o singură caléscă atâtŭ pentru sine, câtŭ şi pentru soţia sa, aşa încâtŭ cu o ocasiune scrise amicului sĕu Sully, că în cutare ḑi nu-lŭ póte cerceta fiindu-i caléscа ocupată prin soţia sa. Caléscа, pe care acestŭ rege fù ucisŭ, n'a fostŭ altceva, decâtŭ o cerime susţinută de 4 rude de lemnŭ aşeḑate pe cele douĕ osii.

Mai târḑiu începù a se spori numĕrulŭ lorŭ, căcĭ sub guvernarea Mariei de Medicis se îngăduì principilorŭ şi funcţionarilorŭ mai înalţĭ a întra în caléscă în curtea, Louvrei aşa încâtŭ în anulŭ 1658 numĕrulŭ lorŭ ajunse deja la 300.

In Anglia s'a vĕḑutŭ cea dintâiu caléscă la a. 1564, pe care o folosia Wilhelm Boonen, unŭ servitorŭ al reginei. Asemenea fù iertatŭ şi câtorva dame dela curte ca sĕ se foloséscă de acéstă caléscă, ceea ce pricinuì mare sensaţiune. După 30 de anĭ într'atâta se mărì numĕrulŭ calescilorŭ în Anglia, încâtŭ o ordinaţiune mai înaltă aflà cu cale a micşora numĕrulŭ acelora, însĕ acéstă dispoşiţiune ţinù puţinŭ timpŭ.

Ce privesce desvoltarea şi perfecţionarea lorŭ treptată este de observatŭ, că numai mai târḑiu fù aplicatŭ coşulŭ calescei pe lanţurĭ (pârghii) şi în fine pe arcurĭ elastice din ce în ce mai perfecte. Partea superióră fù lăsată descoperită séu celŭ multŭ i-s'a lăsatŭ désupra cerimea, ér pe de laturĭ fù provĕḑută cu perdele. Cu încetulŭ însĕ a ajunsŭ în susŭ acoperişulŭ de astăḑĭ, care se póte ridica şi slobodi după trebuinţă până când mai în urmă s'au întrodusŭ calesce de totŭ închise. Uşile, ce-i dreptŭ, la începutŭ erau deschise, dér mai târḑiu şi acestea s'au provĕḑutŭ la începutŭ cu perdele ér mai târḑiu cu ferestri de sticlă. Acéstă metodă se vede a se fi strecuratŭ în Francia din Italia, unde pentru prima óră a folositŭ o atare caléscă Basompierre, pe timpulŭ lui Ludovicŭ alŭ XIII-lea.

Cu tóte acestea avantagii, în privinţa comodităţii, calescile acestea erau cu multŭ îndĕrĕtulŭ celorŭ moderne. Erau solidŭ construite, dér şi extraordinarŭ de scumpe, mai alesŭ pentru auriturile cele multe, picturile şi sculpturile cu carĭ erau împodobite. Pe lângă acésta omulŭ călĕtorindŭ cu ele mai cu sémă pe drumurĭ rele şi gronţuróse era fórte adeseorĭ espusŭ neplăcerei de a căpĕta omulŭ junghiurĭ şi durerĭ.

Ecă dér pe scurtŭ istoriculŭ şi desvoltarea treptată a calescilorŭ nóstre de adĭ.

(După Cesar Cantu.) S. Z.

Impĕrații Americei.

Dela Columbŭ, descoperitorulŭ Americei, numai șépte împĕrațĭ a avutŭ America, carĭ cu toții au domnitŭ în véculŭ nostru, dér pănă la unulŭ toțĭ au avutŭ sórte tragică. Trei dintre ei au fostŭ Negri. Celŭ dintâiu s'a chiămatŭ Dessalines, care a fostŭ adusŭ în America din Africa ca sclavŭ; la an. 1804 a fostŭ încoronatŭ ca împĕrată sub numele de Iacob I dér la 1806 în 17 Octomvre a fostŭ ucisŭ în urma unei revolte. A urmatŭ Christof sub numele de Henricŭ 1, care a domnitŭ 9 anĭ, dér la an. 1820 de desperare s'a sinucisŭ prin glonțŭ, ca sĕ nu ajungă în mânile inimicilorŭ sĕi, și în fine Souloque, care la an. 1849 s'a făcutŭ împĕratŭ sub numele de Faustin I și a domnitŭ 10 anĭ, dér pentru crudimile lui a fostŭ gonitŭ din America în Jamaica. Pe tronulŭ din Mexico au ședutŭ doi împĕrațĭ: Augustinŭ I-iu și nefericitulŭ Maximilian, fratele Maiestății Sale împĕratului Franciscŭ Iosifŭ I. Amêndoi au fostŭ esecutațĭ pe eșafodŭ. Alŭ 6-lea împĕratŭ Dom Pedro I, care a domnitŭ în Brasilia, în urma unei revoluțiĭ a abdisŭ la tronŭ și s'a retrasŭ în Portugalia. Alŭ 7-lea împĕratŭ, Dom Pedro II, scimŭ că érăși în urma unei revoluții în Brasilia a abdisŭ la tronŭ.

*

Aerulŭ respiratŭ.

Unŭ profesorŭ parisianŭ, Brown-Se'guard, spune, că aerulŭ respiratŭ odată, este unŭ adevĕratŭ veninŭ, care are o influință nespusŭ de stricăciósă mai alesŭ asupra organelorŭ respirațiunei. De aicĭ vine, că în odăile neaerisate este așa de rĕu a ședé multŭ timpŭ. Esența veninului aerului respiratŭ provine din părțile interne ale omului și totŭ cu acésta stă în legătură și turberculosa (oftica). Țeranii noștri românĭ, (căcĭ véra suntŭ totŭ la câmpŭ) stau întrégа iérnă cu ferestrile și ușile închise, pe carĭ nu le-ar deschide pentru o întrégă lume. De-aicĭ provine, că iérna mai alesŭ fețele țĕranilorŭ noștri suntŭ palide și sfirșite. De doritŭ ar fi, ca sĕ se obicĭnuéscă odată și țĕranulŭ nostru a-șĭ aerisa casa peste érnă în folosulŭ sănĕtății lui și a copiilorŭ sĕi.

*

Sicriu scumpŭ.

Dr. Hiller, unŭ medicŭ milionarŭ din America, a căruia femeiă încă profesa arta medicală, a luatŭ mĕsurĭ, ca după mórte corpulŭ sĕ nu-i fiă espusŭ stricăciunei. Și-a pregătitŭ unŭ felŭ de sicriu din lemnŭ spaniolŭ numitŭ Mahago, căptușitŭ cu aramă, cu capace din lemnŭ de viță de viă. Unŭ sicriu a costatŭ 700,000 fl.

*

Viéță lungă.

A muritŭ de curêndŭ în America o femeiă numită Elisabeta Potter, în vêrstă de 136 de anĭ. Urmașii ei suntŭ în numĕrŭ de 4439 de persóne și ultimulŭ ei copilŭ a muritŭ anulŭ trecutŭ în vêrstă de 95 de anĭ.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Maiu are 31 ₫ile. Pretariu

Maiu 1890 Dilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	20 (†) St. Rusali	1 Iuniu Gradiana	4. 7	7. 48
Lunĭ,	21 (†) Const. și Elen'a	2 Esamenu	4. 7	7. 49
Marțĭ,	22 Cuv. Vasiliscu	3 Clotildis	4. 6	7. 50
Mercurĭ,	23 Par. Mihailu	4 Quirinus	4. 5	7. 51
Joĭ,	24 Par. Simeonu	5 (†) Ḑiua Dom.	4. 4	7. 52
Vinerĭ,	25 (†) Aflarea c. I. B.	6 Norbert	4. 4	7. 53
Sâmb.	26 S. Apostol Carp	7 Lucretia	4. 3	7. 54

Scirĭ comerciale.

B.-Pesta, 24 Maiu. Negoțulŭ de producte a fostŭ ceva mai viu în sĕptĕmâna trecută, de asemenea negoțulŭ în manufacturĭ. Numĕrarulŭ ceva mai restrînsŭ, procentele pentru efecte prima cualitate $3^5/_8$.

Timpulŭ a fostŭ mai multŭ seninŭ și uscatŭ. Temperatura a fostŭ caldă. Sĕmĕnăturilorŭ le merge bine.

Bucatele. In piețele esterne a fostŭ sĕptĕmâna trecută tendință fermă; în New-York și Chicago, în urma rapórtelorŭ nefavorabile asupra sĕmĕnăturilorŭ au încheiatŭ mai susŭ ca sĕptĕmâna trecută. In Anglia și Franța prețurile s'au menținutŭ. In Germania scădțuse sĕcara cu $1^1/_2$ mărcĭ, pe urmă s'a ridicatŭ éră.

Păstăióse. Cererĭ puține, mai alesŭ pentru trebuințe interne, tendință liniștită. Notéză *fasolea* albă 6.25, 7 fl., *lintea* 9 fl., *mazerea* 8.50, 9.50 fl. fără căutare, *hrișca* 5.50, 5.75 fl., *macŭ* 22, 24 florinĭ.

Coloniale. Preste sĕptĕmână negoțulŭ neînsemnatŭ. *Zaharulŭ* a avutŭ trecere slabă. Notéză rafinată 32.75, 33.25 fl., tăiatŭ 34.50, 34.25 fl., o sută kilogr. — In cafea têrgŭ bunŭ. Ceylon 205, 193 fl., Portorico 190, 184 fl., Mocca 194, 186 fl.

Victuale. Ouĕ: Mișcare îndestulitóre. Deși au intratŭ cantitate mai mare, prețurile n'au suferitŭ, încheiându-se $53^1/_2$—54 la 1 fl. — *Galițele:* Presentându-se multe prețurile au scădutŭ. Notéză *gâsce* grase 3.20, 4.20, slabe 2.20, 2.60, *rațe* grase 1.60, 1.80, slabe 1.10, 1.20, *pui* 60, 90 cr. — părechea. *Untŭ* 80, 85 fl. *Cartofi* galbinĭ 2.20, 2.30, *cépă* 12 fl., usturoiu 24—25 fl. m. metr.

Unsórea de porcŭ de orașŭ a încheiatŭ 52·50, 53 fl. cu butoiu, fără 51.50, 52 fl.

Slănina de masă 46, 46.25 fl., afumată 51—52 fl.

Lâna nouă a începutŭ se intre, cantitățile marĭ însĕ vorŭ intra în Iunie. Pănă acum nu s'a făcutŭ nicĭ o încheiare.

Pei. Fără cumpĕrătorĭ notéză:—vacĭ 52—60 fl., boi 60—65 fl., pitlingĭ 70—80 fl., Kneip 95—110 fl. suta de kilogr. Pei de calŭ s'au vêndutŭ 5—6000 bucățĭ, după calitate 8—10.50 părechea; pentru străinătate s'au vêndutŭ 8—10 vagóne pei de vițelŭ cu 160—170 fl.

Pei lucrate nu s'au căutatŭ din causa sĕrbătorilorŭ.

Starea sĕmĕnăturilorŭ din străinĕtate. Rapórte pe luna Maiu: In *Anglia* sĕmĕnăturile de tómnă au eșitŭ fórte bine, de cu primăvéră s'au desvoltatŭ bine, și în parte mare suntŭ escelente. Au colóre bună, verde și promitŭ o recoltă de mijlocŭ bună. — In Danemarca se desvoltă fórte bine atâtŭ sĕmĕnăturile de tómnă, câtŭ și cele de primăvéră. — In *Ost-India* grâulŭ promite recoltă mai slabă. — In *Germania* mai alesŭ în *Prusia* cu puține esceptiunĭ stare bună. — In *Italia* starea sĕmĕnăturilorŭ îndestulitóre. — In *Turcia* au suferitŭ din lipsa de ploi. In Asia mică au fostŭ ploi, cu tóte astea sĕmĕnăturile nu suntŭ mulțumitóre. — In *România,* cu fórte puține esceptiunĭ, starea sĕmĕnăturilorŭ este escelentă. — In *Rusia* prospectele de recoltă suntŭ mai bine ca'n anulŭ trecutŭ, dér mai micĭ ca la 1888 și 1887. — In *Statele unite* grâulŭ este cu 15% mai nefavorabilŭ, decâtŭ în anulŭ trecutŭ. Celelalte cereale suntŭ mai bine desvoltate.

In *Ungaria,* în genere, starea sĕmĕnăturilorŭ mulțumitóre, în Transilvania, cu deosebire, starea lorŭ este escelentă, pe unele locurĭ, prea desvoltată. Póme puține. Mere, cireșe, vișine, caise, prune și pere se mai vĕdŭ prin unele ținuturĭ, dér nucĭ fórte puține. — Pe la Teiușŭ ghiața a nimicitŭ tóte sĕmĕnăturile de câmpŭ. De asemenea a stricatŭ ghiața, și comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ. In jurulŭ Albei-Iulie se simte mare lipsă de ploi, din a cărora lipsă sĕmĕnăturile, mai alesŭ însĕ cucuru₫ulŭ.

Têrgulŭ de rîmători din Steinbruch. La 26 Maiu n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 168.237 capete, la 27 Maiu au întratŭ 828 capete și au eșitŭ 833 rĕmânêndŭ la 27 Maiu unŭ numĕrŭ de 168.232 capete. — Se notéză: marfa *unguréscă* veche, grea dela 41 cr. pănă la 43 cr. marfă *ungurésca* tineră grea dela $44^1/_2$ cr. pănăla 45 cr., *de mijlocu* dela $45^1/_2$ cr. pănă la 46 cr. — *ușóră* dela 46 cr. pănă la 47 cr. — *Marfă țĕrănéscă* grea dela $44^1/_2$ pănă la $45^1/_2$ cr. — *de mijlocŭ* dela 46 cr. pănă la 47 cr. *ușóră* dela 45 cr. pănă la 46 cr. — *Marfă de România* de *Bakony* grea dela — cr. pănă la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. pănă la — cr. însĕ transito ușóră dela — cr. pănă la — cr. transio dto țepósă grea dela — cr. pănă la — cr. transito mijlociă dela — cr. pănă la — cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 44—45 cr. transito, mijlociă grea dela 46—47 cr. transito-șuóră dela 43—45 cr. Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. pănă la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. pănă la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. pănă la — cr. Cântărițĭ a gară cu $4^1/_2$.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 21 Maiu 1890.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	pănă
Grâu Bănățenescŭ	—	—.—	—.—
Grâu dela Tisa	80	8.65	8.70
Grâu de Pesta	80	8.60	8.65
Grâu de Alba-regala	80	8.65	8.70
Grâu de Bácska	—	.—	.—
Grâu ung. de nordŭ	—	.—	.—

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	pănă
Sĕcară		70—72	7.—	7.35
Orzŭ	Nutrețŭ	60 62	6.50	6.80
Orzŭ	de vinars	62.64	7.—	7.60
Orzŭ	de bere	64.66	8.25	.—
Ovĕsŭ		39.41	7.90	8.45
Cucuruzŭ	bănăț.	75	5.10	5.15
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	5.—	5.05
Cucuruzŭ	"	—	.—	.—
Hirișcă	"	—	5.50	5 75

Producte div. (Prețulŭ pe 100 chilograme)	Soiulŭ	Cursulŭ dela	pănă
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	50.—	52.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
"	roșiă	28.—	32.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	44.50	45.—
Oleu de in		5.25	5 50
Uns. de porc	dela Pesta	52.—	52.50
"	dela țĕră		—.—
Slănină	svêntată	43.—	43.50
"	afumată	50.—	50.—
Sĕu		35.—	36.—
Prune	din Bosnia în buțĭ		
"	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou		
"	bănățenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	ungurescĭ		
"	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
"	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	124.	125.
Spirtŭ	brutŭ	12.25	12.75
"	Drojdiuțe de spirt	14.75	15.25

Bursa din Bucurescĭ din 28 Maiu

Valorĭ	%	secump
Rentă română perpetuă 1875	5%	102.—
Renta română amortisabilă . .	5%	98.—
dtto	4%	$85.^3/_4$
Renta rom. (rurale convertite)	6%	$101.^1/_2$
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	5%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866 .	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraș. Bucurescĭ .	5%	92.—
idem idem din 1884	5%	—.—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	$104^3/_4$
idem idem	5%	$98^1/_4$
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	104.—
idem idem	6%	$102.^1/_2$
idem idem	5%	$94.^1/_2$
Credit Fonc. Urban din Iașĭ. .	5%	$80.^3/_4$
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	265.—
	V. N.	
Banca Nation. ult. div. 82.15	500	—.—
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	383.—
Naționala de asig. ult. div. 20 lei	200	—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 13.12 .	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei div.	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. 25	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 10 l. aur	200	—.—
Nation. de Asig. ult. div. 128.35	—	—.—
Societ. de Constr. ult. div. . .	-	—.—
Societ. de Hârtie ult. div. . .	—	—.—
Agio în Bursă	—	0.15
Rubla de hârtie	—	—.—
Banca Nation. a României		
Scompt.	6—	—.—
Avansurĭ pe efecte	7%	—.—
Avansurĭ pe Lingourĭ	7%	—.—

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 31 Maiu st. n. 1890.

Banenote romănescĭ	Cump.	9.25	Vând.	9.28
Argintŭ românescŭ -	"	9.20	"	9 24
Napoleon-d'orĭ - - -	"	9.30	"	9.33
Lire turcescĭ - - -	"	10.57	"	10.62
Imperialĭ - - - - -	"	9.55	"	9.60
Galbinĭ	"	5.45	"	5.50

(„Anker“) societate de asigurare pe viéță și rente în Viena. Societățĭ de asigurare de prima ordine, carĭ străbatŭ în străinĕtate, suntŭ dove₫ile de încredere ale unui statŭ și mĕsura gradelorŭ ale puterei de atracțiune. Astfelŭ este „Anker“ oglinda desvoltării de stat în Austro-Ungaria, care acum se bucură de simpatiile din tóte părțile, ce acéstă încredere se resfrânge asupra celorŭ mai demnĭ representanțĭ ai ei. O societate de asigurare este cea mai potrivită solie dela unŭ poporŭ la altulŭ și modulŭ de primire alŭ acesteia arată celŭ mai bine relațiunile interne cu străinĕtatea, pentru aceea Austro-Ungaria se póte cu deosebire bucura din înălțimea têrgului despre biruințele victoriosului ei emisar. Și în străinĕtate orĭ unde apare „Anker“ este primitŭ cu brațe deschise, ea ignoréză sgomotósele reclame, 'șĭ încheiă pe tăcute marile afacerĭ și nu împedecă cercurile concurenței, carĭ din partea lorŭ întêmpină cu deosebită stimă societatea vieneză de primulŭ rangŭ. „Anker“ se póte lăuda nu numai cu nimerita alegere a organelorŭ sale dér și în generalŭ, de órece pănă acum orĭ-ce mișcare financiară i-a fostŭ spre folosŭ, astfelŭ că direcțiunea de față întrece tóte așteptările și obține dela afacerile, ce crescŭ puternicŭ, cele mai marĭ escendente, și cu deosebire a putută înmări reservele de câștigŭ în mĕsură atâtŭ de mare. Norocului, ce s'a așteptatŭ dela o destoinică conducere de afacerĭ s'a arătatŭ în anulŭ din urmă în modulŭ celŭ mai marcantŭ; crescerea afacerilorŭ a fostŭ mai însemnată ca orĭ și când. Impărțirea averei de asociațiune a produsŭ o rentabilitate a depunerilorŭ de 6 pănă 7 procente dobêndă și dobêndă dela dobêndă; la asigurările pe viéță cu resultatulŭ minimalŭ garantatŭ, s'a obținutŭ la participarea câștigului o dividendă de 255 procente dela suma asigurată, astfelŭ că se vinŭ pentru 1000 fl. capitalŭ asiguratŭ, 1255 fl., de vreme ce asupra asigurărilorŭ pentru casŭ de mórte cu participare la câștigŭ dividenda a fostŭ de 25 procente la premia anuală. Cu deosebire merită a fi accentuatŭ, după cum sorie „Union“, ₫iarulŭ austriacŭ pentru asigurărĭ, că dintre numĕrósele societățĭ de asigurare din năuntru și din afară, nu a avutŭ nicĭ pe aprópe astfelŭ de resultate favorabile, ca „Anker“, așa la asigurările pe viéță și casŭ de mórte, precum cu deosebire a asigurărie pe *₫estrea copiilorŭ.* De óre-ce resultatele mereu favorabile promovéză lățirea asigurărei pe viéță cu deosebire pe ₫estrea copiilorŭ, de aceea este de recomandatŭ în modulŭ celŭ mai căldurosŭ atâtŭ din punctŭ de vedere alŭ preîngrijirei, câtŭ și alŭ avantagiului pecuniarŭ. Informațiunĭ referitóre și primirĭ de oferte la subsemnatulŭ cu ocasiunea călĕtorie. sale, precum și la agentura principală[1] ce se află la d-nii *Thomas, Scheeser & Galz* în locŭ. — *Karl Ludwig* inspectorŭ.

Pentru stomachŭ stricatŭ, indigestiune și pentru tóte acele nenumĕrate bóle, carĭ provinŭ din causa conturbării órganelorŭ de nutrire, se probéză ca unŭ medicamentŭ escelentŭ „Balsamulŭ de Viéță alŭ lui Dr. Rosa“ din farmacia lui B. Fragner în Praga; acesta este de căpĕtatŭ aprópe în tóte fermaciele mai marĭ.

Editorŭ și redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Cele mai bune

Materii (stofe) de Brünn

liferéză cu prețurile originale

Fabrica de postavurĭ fine

Siegel-Imhof

în Brünn

Pentru unŭ rêndŭ de haine bărbătescĭ

de **primăvéră** sĕu **véră**

este de ajunsŭ **unŭ cuponŭ** în lungime de 3·10 mtr., carĭ facŭ 4 coțĭ de Viena.

Unŭ cuponŭ din

lână veritabilă costă

☞ fl. **4.80** calitatea obicĭnuită.
☞ fl. **7.75** calitatea fină.
☞ fl. **10.50** calitatea cea mai fină.
☞ fl. **12.40** calitatea suprafină.

Mai departe suntŭ de căpĕtatŭ în cea mai mare alegere Kammgarne țesute cu firicele de mătase, stofe pentru pardesiurĭ, pâslă (Loden) pentru vînătorĭ și turiștĭ, peruvienŭ și toscingŭ pentru haine de salonŭ, postavurĭ pentru **uniforme de amploiațĭ,** stofe de spălatŭ din ață pentru bărbațĭ și copii, stofe veritabile de pichetŭ pentru giletcĭ, etc. etc.

Pentru marfa bună, liferația esactă și întocmai după mostre se garantéză.

Mostre gratis și franco.

268,40-27

Mare Exposițiune de Agricultura și Silvicultura de Arte și Industriă Viena

14 Mai până 15 Octomvrie
10 óre diminéța până 10 óre séra.

Fontaine lumineuse
Parc și Rotundă.
Séra luminată electrică.

Rotundă

325,10—6

Prețulŭ intrării 40 cr. — Dumineca și în dile de sărbătorĭ 30 cr. — Bilete pentru copii 20 cr.

Schwarze Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.65
p. Meter — glatt und gemustert (ca. 180 versch. Qual). versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depôt **G. Henneberg** (K. und K. Hoflief.), **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Premiat la tóte esposițiunile cu medalii de argint.

Fabrica esistă de 42 ani.

LUSTRULŬ CELŬ MAI MARE!

NEGRU CELŬ MAI INCHISŬ!

Sĕ produce întrebuințândŭ veritabilŭ și cu renume cunoscutulŭ

INDIGO-OEHLLACK WICHSE

care garanteză conservarea pelei, din fabrica c. r. priv. a lui

IOHANN PARGER

Viena I, Schulerstrasse Nr. 7.

Mai departe se află acolo escelentulŭ:

LONDONER STIEFELLACK

(Lacŭ pentru cisme)
care nu strică pelea și se póte spăla josŭ cu apă caldă, în sticluțe de cincĭ mărimĭ. Cea mai bună

ALIFIĂ PENTRU CONSERVATŬ PELEA

(Leder-Conservirungs-Salbe)
în cutióre de lemnŭ și de tinichea. Celŭ mai bunŭ lacŭ pentru **pele** și **hamurĭ, lacŭ pentru auritŭ,** pentru **apretarea de pele, lacŭ pentru podinĭ** de cualitatea cea mai bună. 331,12—2

Fabrica esistă de 42 ani.

Premiat la tóte esposițiunile cu medalii de argint.

Atelierŭ românŭ de pictură bisericéscă.

320,3—3

ANUNȚŬ.

In atelierulŭ românŭ de pictură bisericéscă alŭ lui

IOANŬ BACIU

preotŭ românŭ gr. c. în Sajó-Solymos (posta ult: Nagy-Sajó, în Transilvania.)

ÎNFIINȚATŬ ÎN ANULŬ 1880.

se lucréză stichare, feliurite vestminte bisericescĭ, prapori și icóne bisericescĭ, flamurĭ scolare, candelabre, sfesnice de lemnŭ poleite cu aurŭ, tablourĭ istorice, portrete colorate pe pânză, tabernacle, crucĭ și iconostase, precum și orĭ-ce lucrurĭ ținĕtóre de arta picturei bisericescĭ, auritŭ și sculptură.

Cu cele mai moderate prețurĭ.

Dintre multele scrisorĭ de recunoscință, prin carĭ se atestă esactitatea și eftinătatea lucrurilorŭ efectuite în acestŭ atelierŭ, din lipsa de spațiu reproducŭ numai pe cele următóre:

M. On. D-nŭ **Ioanŭ Baciu,** *preotŭ românŭ în Șoimușŭ.*

Reînoirea a două crucĭ dela biserica nóstră, cum și mai târdiu Restignirea, lucrate de M. O. D-Vóstră ne-au satisfăcutŭ pe deplinŭ. Aceste lucrărĭ dovedescŭ, că sunteți pe deplinŭ stăpânŭ peste arta picturei și auriturei Poftindu Vĕ succese totŭ mai strălucite, suntemŭ cu deosebită stimă:

Ragla, 1 Septemvre 1888.

Eliă Posmusanŭ, preotŭ. **Ionŭ Mărginenŭ,** curatorŭ.

Recunoscință.

Subscrisa representanță bisericéscă a *Ardanului* își esprimă cea mai mare mulțămire și îndestulire pentru facerea unui iconostasŭ acordatŭ cu Domnulŭ preotŭ Ioanŭ Baciu, din Șioimușŭ, care iconostasu a fostŭ esecutatu cu tótă arta și esactitatea pe lângă unŭ prețŭ de totŭ moderatŭ.

Ardanŭ, 16 Noemvre 1888.

Andreiu Palimethi, preotŭ gr. cat. **Filipŭ Ursa,** prim-curatorŭ.

M. On. D-nŭ **Ioanŭ Baciu,** *preotŭ gr. cat. în Șioimușu.*

Tabernaclulŭ concredutŭ M. On. Domniei Tale spre a-lŭ orna după cerință, nu numci că e corespundetorŭ, dér a surprinsŭ pe toțĭ locuitorii din comună. Arta escelentă, ce o poședĭ în pictură și auritură, mĕ îndémnă ca în numele comunei se-țĭ esprimŭ mulțămită, oftându-țĭ mai departe succese câtŭ se póte de strălucite.

Budacu-românŭ, 7 Maiu 1889.

Ioanŭ Dumbravă, preotŭ gr. cat.

Zeugniss, womit von Seite des Gefertigten constatirt wird, dass der Herr Pfarrer J. Baciu von S. — Solymos mir 12 Stück Kreuze Anstandlos und zur Zufriedenheit vergoldet hat.

Sz.-Regen, am 4. November 1890.

Johann Keinzel, Spenglermeister.

Atelierŭ românŭ de pictură bisericéscă.

Nru. 5987—1890. 334,1—1

PUBLICAȚIUNE

Ivindu-se furturĭ la plantațiunile cultivate, sĕvĕrșite de ómenĭ, carĭ șĭ-au făcutŭ o profesiune din acésta, magistratulŭ orășenescŭ se vede nevoitŭ a atrage atențiunea publicului, ca sĕ nu cumpere astfelŭ de plante fără a li-se presenta o legitimațiune din partea oficiului forestierŭ. In casŭ contrarŭ se va aplica legea cu tótă stricteța și în contra cumpĕrătorului.

Brașovŭ, 10 Maiu 1890.

Magistratulŭ orășenescŭ.

Sz. 12,444—1889. 328,1

Meghivó.

A Tömös csatornán lévő vizmüvek által érdekelt felek értesitetnek, hogy abból a Ternpatakba valo kiömlésnél a tárgyalás *junius hó 2-án reggel 8 orakor* kezdetik meg.

Brassó, 1890 majus 30-án.

Tompa Sándor,
föjegyzö.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciurcu.

Ajutorŭ grabnicŭ și sigurŭ

pentru

SUFERINȚE DE STOMACHŬ ȘI URMĂRILE ACESTORA!!

Mijloculŭ celŭ mai bunŭ și eficace pentru mănținerea sănătății, curățirea sucurilorŭ precum și a sângelui și pentru promovarea unei mistuirĭ bune este deja pretutindenea cunoscutulŭ și plăcutulŭ

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam“.

Acestŭ balsamŭ preparatŭ cu îngrijire din **erburile alpine cele mai bune și tămăduitóre** sĕ dovedesce ca fórte folositorŭ în contra tuturorŭ **greutățilorŭ de mistuire câreei de stomachŭ, lipsa de apetitŭ, rîgăelei, congestiunilorŭ, haemorhoidelorŭ** etc. etc. In urma eficacității sale a devenitŭ acestŭ balsamŭ acum unŭ sigurŭ și doveditŭ **medicamentŭ de casă poporalŭ.**

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisorĭ de recunoscință stau la disposiția!

FIȚĬ ATENȚĬ!!!

Spre a evita înșelătorii, facŭ pe fiecine atentŭ, că fiecare sticlă cu **Dr. Rosa's Lebens-Balsam,** care singurŭ numai de mine este preparatŭ după receta originală, este învelită în hârtiă grósă albastră, care pórtă în lungulŭ ei înscripția: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler“, B. Fragner, Prag, 205—3“ în limba germană, boemă. ungară și franceză, și carĭ suntŭ provĕdute cu alăturata marcă a fabricei luată sub scutulŭ legalŭ.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabilŭ se póte procura numai în

Depositulŭ principalŭ alŭ producĕtorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum schwarzen Adler“
Prag 205—3.

In Budapesta: la farmacia I. von Török.

Tóte farmaciile din **Brașovŭ,** precum și tóte fărmaciile mai marĭ din monarchia Austro-ungară au deposite din acestŭ balsamŭ de viéță.

Totŭ de acolo se póte avea:

Alifia de casă universală de Praga

(Prager Universal-Haussalbe)

unŭ medicamentŭ sigurŭ și prin mii de scrisorĭ de mulțămire recunoscutŭ în contra tuturorŭ inflamațiunilorŭ, rănilorŭ și umflăturilorŭ.

Acésta se 'ntrebuințéză cu succesŭ sigurŭ la inflamațiunĭ. la stagnațiunea laptelui și întărirea țîțelorŭ cu ocasiunea înțărcării copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncule; copturĭ la unghe, la panariții [ulcerațiunĭ la degete, la întăriturĭ, umflăturĭ, tumórea glandulelorŭ limfatice, lipome etc. — Tóte inflamațiunile, umflăturĭ, întăriturĭ se vindecă în timpulu celŭ mai scurtŭ; la casurĭ însĕ, unde s'a formatŭ deja puroiu absorbe buba și o vindecă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ fără durerĭ.

In cutióre à 25 și 35 cr.

FIȚĬ ATENȚĬ!

De órece alifia de casă universală de Praga se imitéză fórte desŭ, facŭ pe fiecine atentŭ, ca singurŭ numai la mine se prepareză după receta originală. Acésta este numai atuncĭ veritabilă, decă cutiórele din metalŭ galbinŭ, în carĭ se pune, suntŭ înfășurate în hârtiă roșia pe care s'află tipărită în 9 limbĭ esplicațiunea cum se se întrebuințeze. împachetate și în cartóne vinete — carĭ suntŭ provĕdute cu marca fabricei de mai susŭ.

Balsamŭ pentru audŭ.

(Gehör-Balsam)

Celŭ mai probatŭ și prin multe încercărĭ celŭ mai temeinicŭ medicamentŭ pentru vindecarea audului greu si spre redobêndirea audului perdutŭ. **1 Flacon 1 fl.**

324,26—2

SALON STEREOSCOPIC

Piață, Têrgulŭ flosului No. 25.

III-a seriă a esposițiunei dela Parisŭ din anulŭ 1889

durĕză dela 31 Maiu pănă la 2 Iunie st. n.

Este deschisŭ în fiecare di dela **5 óre d. a.** pănă **la 10 óre séra.**—**Prețulŭ de intrare 20 cr.**

333,7—5

Cu distinsă stimă
F. HERB.

Avisŭ d-lorŭ abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonați, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“